

NAJČENEŽE RUPITE KOLO TUDI NA
OBROKE - TER VSE SESTAVNE DELE
v veleblagovnici

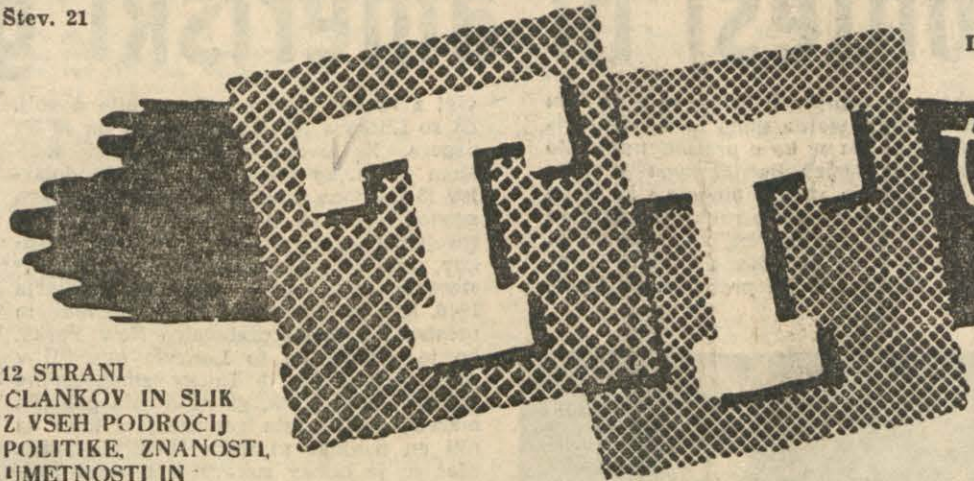
Na-ma
LJUBLJANA

Danes nov nagradni razpis

Stev. 21

Ljubljana, 27. maja 1954

20 din

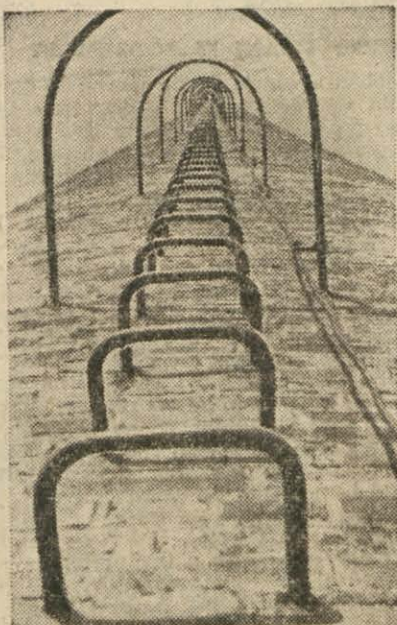
*tedenska
tribuna*

12 STRANI
CLANKOV IN SLIK
Z VSEH PODROCIJ
POLITIKE, ZNANOSTI,
UMETNOSTI IN
RAZVEDRILA

TEDNIK
»SLOVENSKEGA
POROČEVALCA«

V Kidričevem začenjajo

Boksit, dragocen zaklad Dalmacije, Hercegovine in Bosanske krajine selimo naposled na pravo mesto. V Kidričevem začenjamo s proizvodnjo glinice in aluminija. Iz Drniša v Dalmaciji, iz Bosanske Krupe, iz Banja Luke pa iz Zagorja in Velenja pripeljeta v tovarno vsak dan dva vlaka. Kopicijo se zaloge boksita in premoga. Cudovite transportne naprave, ki so jih obudovaleži že tisoči in tisoči obiskovalcev, pa čeprav so bile še mrtvo železje, so postale koristne. Zadnji čas iztovorijo z njihovo pomočjo vsak dan 400 do 500 ton premoga in približno prav toliko boksita. V treh minutah je en vagon boksita v skladišču, ki lahko sprejme četrtino (cca 5000 ton) sedanje razmeroma velike jugoslovanske proizvodnje boksita.

»Stopnice« na 140 m visok dimnik

Nestrpnost je dosegla vrhunec. Prelzkušili so stroje in delavski svet je sklenil začeti z redno proizvodnjo glinice zadnje majske dni. Orjak na Dravskem polju, največja po vojni zgrajena tovarna Slovenije, ki ima tako dolgo lastno železnico, da bi se sleherni študent že dodobra naspal, če bi se spotegnili po vseh tovarniških tirih (37 kilometrov), začenja služiti svojemu namenu: jugoslovanski industriji. V dobrih treh tednih bodo dobili iz Kidričevega prve tone gline; kaži 23 dni traja proizvodni proces od boksita do gline. Drugi del tovarne, to je 450 (1) metrov dolga dvorana za elektrolizo s 180 pečmi, v kateri se ne moreš varljati z enega na drugi konec, bo začel delati predvidoma letos julija.

V Kidričevem oživila tovarna, v kateri operirajo malodane izključno z naddimn-

zionalnimi številkami, vsaj taki so nam zde posamezni podatki, ki nam jih povedo. Naj jih nastejemo nekaj! Za letno proizvodnjo 30 tisoč ton aluminija bodo potrebovali 120.000 ton boksita, 240.000 ton premoga (v Velenju ga nakopljejo letno 750.000 ton) 6000 ton so-
de, 1800 ton krolita, 15.000 ton anodne mase

ltd., ter 600 milijonov kilovatnih ur električne energije (to so tri hidroelektrarne Vuze-nica z 2 agregatoma). Tovarna bo potrebovala dnevno 320 tisoč kubikov plina (ima lastno moderno plinaro, ogromne količine vode in še mnogo, mnogo drugega, predvsem strokovno visoko kvalificirane delavce, ki so zadnja leta preždeli pri knjigah v tečajih in pozneje doma sto in sto ur, da bi nam zagotovili postopoma letno 30.000 ton aluminija.

Viri nove energije

Uran na Švedskem...

Predsednik švedske vlade Tage Erlander je sporočil, da razpolaga Švedska s sloji uranove rude, ki bodo dali najmanj 150.000 ton čistega urana, kar naj bi bilo dovolj, da bo Švedska lahko krila svoje potrebe po atomski energiji »za več tisoč let«.

in v Abesiniji

Abesinski cesar Haile Selassije je izjavil nekemu ameriškemu novinarju, da so na ozemlju njegove države našli velika ležišča uranove rude. To je prva uradna potrditev vesti, ki so že dolgo krožile med javnostjo in zaradi katerih je celo sovjetska propaganda trdila, da je Haile Selassije »zaradi urana prodal Etiopijo Američanom«. Strokovnjaki so izjavili, da je abesinski uran »najboljše kvalitete«. Menda je v Abesiniji toliko urana, da bo ta država postala poleg Belgijskega Konga eden glavnih svetovnih preskrbovalcev urana.

RAZPRODAJA FARUKOVH PREDMETOV

Bivša Farukova žena Narriman je hotela pridobiti po posrednikih razne Farukove predmete pri nedavni razprodaji v Kairu, toda ni uspela kupiti niti svojih ljubezenskih pisem, ker so jih pokupili tuji nabiralci in prijatelji bivšega kralja Faruka. Narriman se je sedaj znova poročila in vzela za moža nekoga egiptovskega zdravnika.

»Balet mi pomeni življenje« — je dejala Lidija Lipovževa našemu dopisniku, reportaže o njej pa preberite na sedmi strani.

Slabosti slavnih ljudi

Tudi veliki ljudje imajo svoje majhne slabosti. Tako angleški kralj Henrik III. ni mogel biti sam v prostoru za mačko, ker ga je bilo dobesedno groza. Jakob I. Angleški spet ni mogel prenesti pogleda na morje, ne da bi se prijel za ovrtnik. Poljski kralj Vladislav se je pričel tresti in je zbežal, brž ko je videl jabolka. Vojvoda d'Epemnon je vselej padel v nezavest, če je zagledal zajca. Erazmu Rotterdamskemu, velikemu humanistu, avtorju »Hvalnice norosti« so se ribe tako studile, da ga je vselej popadla mralica, če je le eno zagledal. Znamenitemu Tichu Brahu so pričela klecati kolena, če mu je mačka pretekla pot in moral se je nemudoma vrniti. Sir Humphrey Davy, ki je odkril alkalije, elektrolizo in iznašel varnostne sve-

tilke za rudarje, je vselej objekel živorce do obleke, preden je šel na lov. To pa zato, ker je bil tako bolj viden in bi ga ne mogli po pomoti obstreliti. Najbrž je imel slabe izkušnje... Slavni angleški fizik in kemik Robert Royle je dobil histerične napade, če je slišal šum tekoče vode. Romanopisec Aleksander Dumas ni mogel pisati po belem papirju. Za pisanje romanov je uporabljal moder papir, za pesmi rumenega in za članke rožatega. Bacon se je bal sončnega mrka, ki mu je vselej povzročil omotico. Cornelius Vanderbilt, ustanovitelj milijonarke dinastije, ni mogel leči spat, dokler ni pri vsaki nogi postelje stala posoda s soljo. Misilil je, da s tem odganja zle nočne duhove.

Delovni dan je končan

Vtisi s 14-dnevnega potovanja po Sovjetski zvezi

»Med vsemi reportažami, ki so jih obiskovalci Sovjetske zveze objavili zadnje mesece po Stalinovi smrti, je le-ta edinstvena,« piše ameriška revija »Life«, ki je objavila prispevek enega svojih najboljših in najstarejših novinarjev — Emmeta Johna Hughesa, urednika za evropske zadeve. Čeprav je ta »edinstvena« reportaža napisana s stališča Američana, vendar razkriva oster dar opazovanja in jasno podaja mnoge značilnosti, ki jih je pronicljivi novinar znal zbrati v dveh tednih svojega obiska v sovjetskem glavnem mestu. Nekateri odlomki iz te reportaže nam naslikajo današnjo Moskvo in njeno življenje.

EDINI POTNIK

Bil sem edini potnik v sovjetskem dvomotornem potniškem letalu Il-12, ki ima 27 sedežev; ko smo se nekega zgodnjega jutra spuščali na budimpeštansko letališče. Natančno pred eno uro smo odleteli s sovjetskega letališča Bad Westlau, 30 kilometrov južno od Dunaja. Budimpešta je prva postaja na poti v Moskvo.

Ko se je letalo spustilo na zaledenelo pisto, so trije madžarski policijski uradniki pohiteli, da bi bili čimprej v letalu. Ni mi padlo na misel, da bi zapustil letalo in tako preizkusil zagotovilo sovjetskega konzula na Dunaju, da mi za potovanje v Moskvo ni potreben madžarski vizum. Toda takoj se je pokazalo, da madžarska policija misli drugače. Brž so me odpeljali v prazno čakalnico na letališču. Rekli so mi, naj počakam. Policisti in z njimi moj potni list pa so izginiili.

Preteklo je 15 minut. Opazil sem, da je letalo že načrpallo bencin. V čakalnici pa je bilo kar naprej mrtvaško tiho. Cez 15 minut sem spet videl, kako se posadka vzpenja v letalo. Toda nisem bil več sam: pri vstopu v čakalnico je stal mlad vojak z brzostrelko. Se 15 minut nepretrgane tišine. Ze sem slišal prvo brnenje letalskega stroja. Pretekla je že cela ura.

Se 15 minut tišine in prikazal se je starejši policijski uslužbenec, hladno mi je izročil potni list in me vljudno spremil do letala.

Cez sedem ur — po kratkem pristanku v Kijevu — smo ob mraku prišli na moskovsko letališče Vnukovo. Do središča Moskve je pol ure avtomobilske vožnje. Ko sem oprezal skozi zamrza okna na nizke in temne kolibe vzdolž ceste, potem na razsvetljeni stolp moskovske univerze, in ko sem naposled ogledoval kremeljske zidove, vrata in stolpe, kjer so sijale rdeče zvezde, sem začel iskati odgovor na nekatera vprašanja, zaradi katerih sem prišel v to mesto.

PRVI VTISI

Ce pogledamo ta hladni »tretji Rim« svečanega videza z očmi turista, potem naletimo na nekaj presenečenj. Nekatera med temi

presenečenja so bila prijetna. To so bili večji in boljše taksiji, boljše in toplejše hotelske sobe od tistih, na kakršne naletimo v glavnih mestih zahodne Evrope. Se važnejše pa je to, da me ni nihče preiskoval; prtljage niti odprli niso, bodisi ko sem prišel, bodisi ko sem odhajal. Edino, kar so me pri prihodu vprašali, je bilo: »Ali imate s seboj kakšno literaturo?« — Enostaven in jasen dokaz, česa se tu bojijo.

Drugo presenečenje je bilo, ko nisem videl vsiljivih gesel in propagandnih letakov. Lahko hodite kilometre daleč po Moskvi, pa ne boste naleteli niti na eno samo politično besedo ali sliko s strogim obrazom političnega voditelja. Celo tista dva letaka, ki sta še pred kratkim visela na trgu Sverdlova, so odstranili.

Nekolikanj preseneča tudi družabno življenje. Pripovedovanje o radovednosti ljudi, ko zagledajo priselca z zahoda, je izmišljotina. Niti eno samo moje srečanje z ljudmi

— pa naj je bilo kjerkoli — ni izzvalo niti najmanjšega prizora, ki bi kazal posebno zanimanje ali pa sovražno razpoloženje.

Spisek prijetnih presenečenj na površini moskovskega življenja bi bil s tem izčrpan. Ostale prizore pa je treba pokazati z drugačnimi barvami.

Ko stopite vrh Leninovih gričev na jugovzhodnem delu Moskve, v bližini univerze, lahko gledate pod seboj skoraj vse mesto. Odtod vidite stolpe sedmih moskovskih nebotalnikov, tu ali tam kak tovarniško dimnik ali pa dvigalo, ki se počasi premika. Vse drugo je mirno, nizke hiše pa se raztezajo, do koder vam sega pogled. Nobena svetloba se ne more prebiti skozi popoldansko meglo. Nobena barva ne blaži te turobne prostornosti. Skrite pred pogledi se po ulicah premikajo množice, z njimi pa še avtobusi, tovorni in osebni avtomobili, kar je vse skupaj podobno nedeljскому prometu na newyorških cestah.

Prav tedaj, ko o tem razmišljate, pa vas najbrž prekrine turistični vodnik (tako se je pripetilo meni), ki vas z velikim prepričanjem opozori, ko kaže na hišice, ležeče pod vami: »Tu bomo zgradili lep stadion za 200.000 ljudi.« »Kdaj?« »Ne vem. Rok še ni določen.«

Nadaljevanje na 3 strani

Ljubljanski letalci so proslavili

Ljubljanski vojni letalci praznujejo spomin na dan, ko se je Franjo Kluz s svojim starim »Potezom« spuščil nizko nad nemške in ustaške kolone in jim z bombami in strojnimi vsadil v srce strah pred krili z rdečo petokrako zvezdo.

To je bilo 21. maja 1942... Kluz je danes mrten, mi pa smo ostali živi, ker je padel in kot mnogi drugi, nesebično žrtvoval svoje življenje za našo svobodo.

Vojna se je končala, naši letalci pa so ostali na braniku domovine. Danes letijo nad nami moderna reaktivna letala — napredovali smo. A tudi napredek v miru zahteva žrtve; prav tako kot svoboda.

Trije fantje, trije sinovi mrtvih letalcev stojijo na častni tribuni. Tudi ljubljanski vojni letalci se spominjajo svojih mrtvih tovarišev. Križajo so omahnilo krila nad Snežnikom, Omahnu nad Pančevom, Bojkoviču nad Batajnico. Bili so med najboljšimi, a danes jih ni več. Toda tu so njihovi sinovi in sinovi vseh tistih neznanih junakov, ki jim moramo ustvariti lepšo bodočnost.

Mladi Križaj se sanjavo ozira v modrino — letel bi rad kot je letel njegov oče, ki se je boril na sončnem nebu Španije in v psovdu, kjer so sile mraka hotele premagati svobodne ljudi. Bojkovičev in Omahnov sta še premlada, da bi sanjala o letalih. Mogoče pa je v njihju prav takšna kri kot je bila kri njihovih očetov in bosta morda tudi ta dva nekoč zahtevala od svojih mater: »Leteti hočeva!«

V kijevskem domu za sirote je kakšnih 80 otrok, ki so jih odvlekli Nemci med vojno v Nemčijo, pa so se po vojni brez staršev vrnili v domovino. Dom ima lepo urejeno drsalnico, kjer preživijo sirote pozimi precej veselih uric

Angleži, turizem in Jugoslavija

Letos pričakujemo 40.000 angleških turistov

Po svoje običajni moči in dame, večnoma starejši, vaze zaprti ljudje s potovanjskimi programi in Baedekerji, so se lani poletni čudno okorno v skupinah pojavljali v naših letoviščih.

Govorje vam, turistični delavci, če je v Baedekerju pisalo, da mora ob tej in tej cesti teči ta in ta zanimivi poteček, pa tega potečka ni bilo več — osušil ga je čas. S kazalcem so vam molili vendar piše, da je, torej bi morali teči tuje vas takrat ni nikoli prevzel občutek, da ste zločinci, ki ste, prav vi osebno, zakrivali, da istega, kar je v knjigi, v življenju ni več?

Govorje vam, gostinski delavci, če se je razlečel v vaši hotelski sobi po silni razmer iz razgleda na jezero spreminil v razgled na planino? Kot živ oči se stali pred vami, vam mahali pred nosom s tiskanim programom, ga zmagoslavno nastavlili točno dvajset centimetrov pred vašimi očmi ter vam kazali

ste vedeli, da tako vi kot oni, večera ob jezeru, ko so peli fantje v čolnu slovenske pesmi, ne morete več izbrisati. Prijetna vam je bila misel, da ima tudi narod snobov in vzvišenih kolonialnih gospodov ter klerikalnih prenaspelecev večino ljudi takih, kot ste vi in ml. Veselja vas je zavest, da je istega večera, v hotelu ob jezeru in pod planinami, pa ob morju, Jugoslavija pridobila novega prijatelja.

23.398 Angležev je lani obiskalo Jugoslavijo. Za 18.390 več kot leta 1952 in za 30 odstotkov več kot za najmočnejše obiskanega predvojnega leta 1938. Letos jih pričakujemo vsaj 40.000.

23.998 različnih ljudi mešanih mnenj — progresivno sprejemljivih, klerikalno zagrizenih, angleško-potencialno-indiferentnih, 23.998 raznih poklicev. Potovanje je danes še vedno kompliciran proces, pri katerem se vedno rabiš pomoč posredovalca, potovalne agencije, 60 odstotkov teh ljudi so lani k nam posredovali potovalni uradi. Letos bo ta procent še manjši. Angleški turistični činitelji izgubljajo tla pod nogami.

viji, agencija »Wayfarers«, se ponaša verjetno z večjo tiražo, saj tiskajo program te agencije za krožna potovanja po Jugoslaviji zlasti »Workers Travel Association« (Potovalna agencija za delavce), v milijon izvodih. Da ne govorimo o »malenkostnih« izdajah ostalih potovalnih uradov s 100.000 ali 50 tisoč izvodih! Rezultati? Več kot skromni!

Tudi v turizmu ne gre brez mode. Jugoslavija je v turizmu moda. Zato ima v tej velkanski propagandno-reklamni-publicistični dejavnosti dostojno mesto. Ni ga programa angleške agencije, ki ne bi navajala Bleda, Opatije in deloma Dubrovnika. Za milijone Angležev na leto postal Bled turistični pojem, saj ga navajala nad 10 programov v skupni tiraži vsaj treh milijonov izvodov. Je kaj čudnega, če se angleški poslovni ljudje, ki se ukvarjajo s turizmom, ne znajdejo? Pet-milijonov-krat je treba omeniti Bled zato, da bo 50.000 Angležev pokazalo zanimanje zanj, ter da ga bo morda, morda za dalj časa obiskalo 5.000 turistov iz Anglije!

vaknili na jedlini Het Bušmani in Hotentoti, ki jim pravijo vrag vedel zakaj Balkanci (kot so jih pred odhodom prerokovali snob). Nasprotno priznati mora, da je svoj dopust prebela med nad vse prijetnimi in priljubljenimi ljudmi, ki so znali celo angleško. Tudi večino hotelov mora pohvaliti, hrana je bila boljše kot v Angliji, postrežbi pa tudi ne more kaj očitati. Tudi v kletko je niso vtaknili ter jih pokazali samo ono, kar se da iz kletke videti (kot so jih pred potovanjem hoteli obljubljali) čudoviti angleški katalonci. Da, Mrs. Jones zaradi vsega tega visoko kotira na tako izredno važni družinski lestvici. Po pravi povedano so je dame v Heatherstonu že precej »siter«. Lase je jim ježilo, ob običajni »social call« (družabni obisk) zopet slišijo že znano: »Kako sem bila v Jugoslaviji, sem...« To izzivanje je huje, kot da bi Mrs. Jones naročila iz Pariza za najnovejši modni modelček Diorja...

Mrs. Smith je njena najbližja sosedka. Na družabni lestvici bi morala koirati više, saj ima njen mož več dohodkov in ugleda. Pa se začne tiho — tako znano in učinkovito — zakonsko »obdelovanje«. Rezultata ni težko uganiti. Družina Smith bo letos potovala v Jugoslavijo. Občutiljivi seizmograf »social call« je to dejstvo zabeležil kot najhujišji potres. Tudi Mrs. Fitzgerald mora potovati. In Mr. Cocksure. Pa Miss Jonson. Mrs. Smith si je izbrala Bled za bivanje, torej si mora Mrs. Fitzgerald izbrati kaj drugega. Mr. Cocksure, ki je njen prijatelj, nekaj podobnega in Miss Jonson nekaj posebnega. Oglas v časopisu jih priročno opozori na deset agencij. Kontakt z njimi je kaj hitro vzpostavljen in začne se poplava reklamnih brošur, knjižic, prospektov in programov.

Znanka Mrs. Fitzgeraldove v bližnjem Worthingtonu pa se je prav ta trenutek odločila, da bo tudi v tem mestecu zaorala brazde pionirskega turizma v Jugoslavijo in tako za leto dni, dokler ji ne bodo sledile druge, visoko kotirala s kratkimi letovišči. Tudi njo poplavi v kratkem času blagoslov »publicity«-reklame v obliki desetih prospektov, knjižic, programov in osebnih pobud.

Da »business« je tudi v Angliji vrhovni gospodar, »publicity« pa njegov nezpropni, kuje shali v Londonu kot redno knjigo svoje »The Fortnight Holiday Series« (Dopust za 14 dni), posebej za Anglijo in posebej za Kanado. Čeprav ji je ozadje v bistvu komercialno, pozitivno hoče turizem v Jugoslavijo, pa tega z vsebino knjige ni v kratkem času blagoslov »publicity«-reklame v obliki desetih prospektov, knjižic, programov in osebnih pobud.

V tej poplavi deluje kot prijeten odhiti knjiga Christophora Sidgwicka »A Fortnight in Yugoslavia« (Stirinjast dni v Jugoslaviji), ki jo je pred kratkim izdala založba Percival Mar-Fortnight Holiday Series« (Dopust za 14 dni), posebej za Anglijo in posebej za Kanado. Čeprav ji je ozadje v bistvu komercialno, pozitivno hoče turizem v Jugoslavijo, pa tega z vsebino knjige ni v kratkem času blagoslov »publicity«-reklame v obliki desetih prospektov, knjižic, programov in osebnih pobud.

To so Slovenija z Ljubljano, jeziri Bled in Bohinj, Kranjsko Goro, Pokljuko in Postojnsko jama. Hrvatska z Zagrebom, Plitvičkim jezeri in Istjo. Dalmacija z Reko, Crikvenico, Rabom, Zadrom, Trogirum, Splitom, Makarsko, Dubrovnikom in Cavtatom. Bosna in Hercegovina s Sarajevom, Mostarjem, Jablanico, Travnikom, Jajcem, Banjo Lukom in Trebinjem. Crna Gora s Kotorom, Hercegovinom, Budvo, Ucinjem, Cetinjem in Titogradom. Srbija z Beogradom in Donavsko ravnino. Makedonija s Skopljem, Ohridskim jezerom, samostani in freskami.

Tretje poglavje obravnava Jugoslavijo kot politični pojem. Zgodovina Jugoslavije, Narodnoosvobodilna borba, spopad s Kominformom in opis osebnosti Maršala Tita naj Angležu pojasnijo današnje jugoslovansko politično stvarnost. Poglavje kot industrija v Jugoslaviji, jugoslovanska armada, odnos Jugoslovancev do vere, zdravstvena zaščita, vzgoja, plače in življenjski standard, športno izživljanje in kulturno življenje pa z veliko simpatijo in kratko prikažejo vpliv politične stvarnosti na življenje Jugoslovancev.

Zadnje poglavje »iz vodnikovega dnevnika« pa daje še nekaj turističnih nasvetov in opisov krajev ter ljudi. Angleže opozarja na to, da so Jugoslovani visoko moralni, da imajo dober spomin, da čudovito pejojo in da so zelo občutljivi. Najlepsi dokaz, da Jugoslovani servilnosti ne poznajo, je dala avtorju nastarica nekoga hotela na Bledu. Mr. Sidgwick opisuje, kako se je, ko je končala delo, preobčena vrnila v svoj hotel, sedla za mizo, med goste, si naročila kavo, ki jo je, čeprav uslužbenka hotela, tudi plačala ter se pogovarjala s tujci. Šlo je o nekem znanem — značilni dokaz iz življenja o resnični enakosti.

Zaključek posveča avtor simbolični družinski preteklosti in sedanosti v Jugoslaviji, na katero naletiš povsod. »V planinah Slovenije po prastara lepota nenadoma pretrgana s postrtinami bunkerja, pretrkanjanga s krogli, ki ga obdajajo grobovi, vsak z drugo fotografijo, toda z istim datumom. V divjinih Bosne, kjer se značaj in običaji ljudstva niso menjali pet sto let, vstane nenadoma pred vami gigantska sedanost iz betona in jekla. Poglejte se, kolikor hočete z zgodovino, vedno vas bo nekaj sproti opozorilo, da je v sedanosti na delu rastoča energija ljudstva. Stevilčno so Jugoslovani majhen narod, toda prepričan sem, da se boste svojega potovanja po Jugoslaviji spomnili še, ko boste na svoja potovanja po daleč večjih deželah iz zdavnaj pozabili.«

Mr. Sidgwick smo lani v Jugoslaviji čisto srečavali. Kdo bi si mislil, da za svojo angleško-zaprto zunanostjo skriva toliko simpatije in razumevanja, da so znale ves čas njegove značilne angleške oč tako bistro opazovati in ločiti zno od plevela?

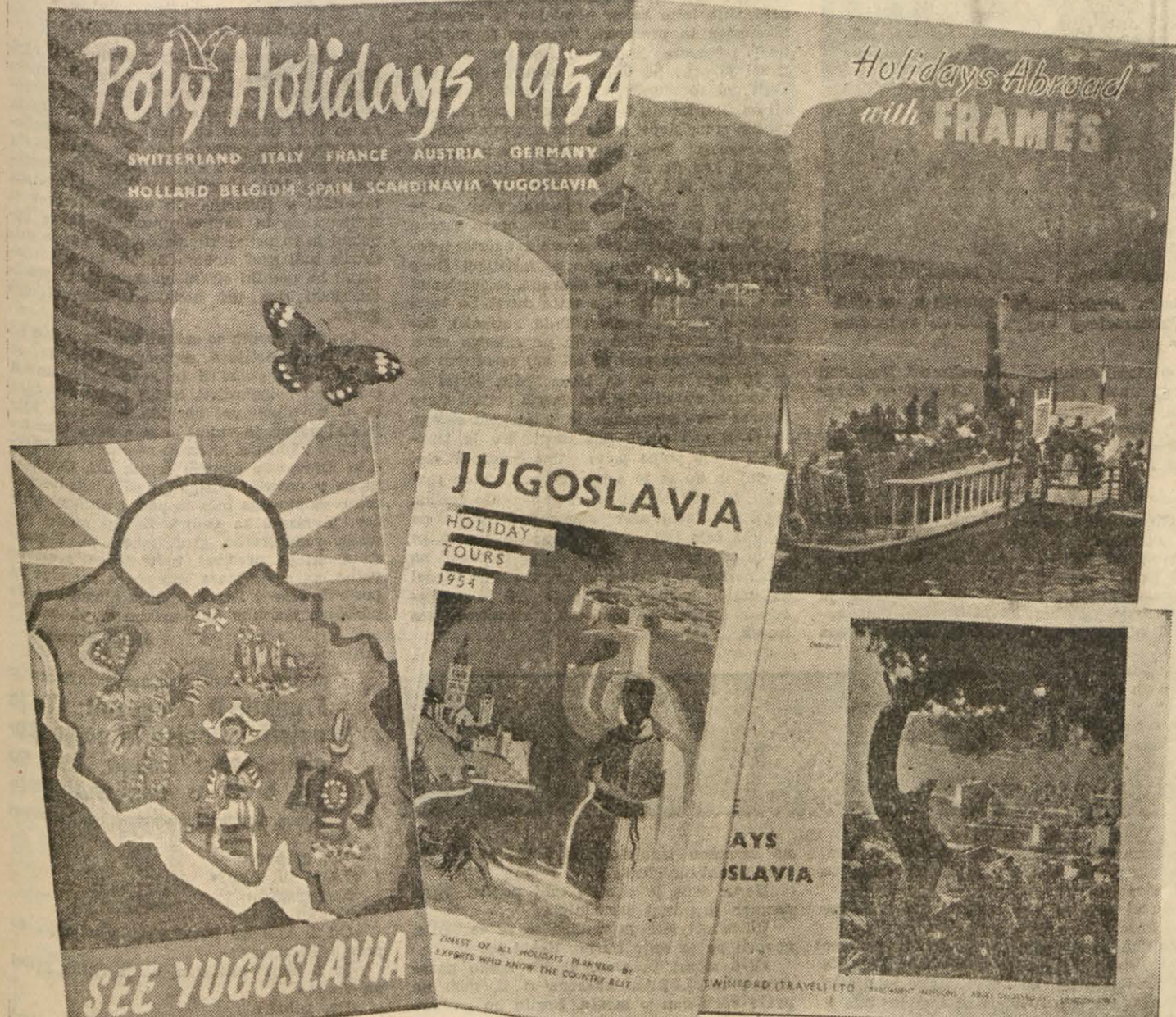
Mr. Sidgwick je skromno, brez literarnih pretenzij, pridružil svojo »A Fortnight in Yugoslavia« precej obširni literaturi o Jugoslaviji v angleščini, delom kot »Black Lamb and Grey Falcon« (rno jagnje in sivi sokol) Rebecca West, »Tito's Yugoslavia« (iz l. 1952) Bernarda Newmana, »Dalmatia, Eritra, Welfonia« (l. 1954), »A Wayfarer in Yugoslavia« (Fotnik v Jugoslaviji iz l. 1954) L. F. Edwardsa, »Eastern Approaches« (Približanja Vzhodu) Fitzroya Macleana, »Tito contra Goliath« iz l. 1950 H. F. Armstronga in »The Soviet Yugoslav Dispute« (Sovjetsko-jugoslovanski nesporazum) kraljevskega inštituta za mednarodne zadeve.

Mr. Sidgwick je elektronizirni. Ima svojo trgovino z radio opremo za bolnice v Londonu. Težnja po potovanjih in po spoznavanju ljudi pa je, kot kaže, močnejša od trgovskih nagibov. Mr. Sidgwick torej ni literat. Morda nas prav zato njegova knjiga navda s tako toplino, katere pri prebiranju podobnih knjig literatov ne čutimo toliko.

»A Fortnight in Yugoslavia« je pisana lahkotno. Angleškemu turistu bo gotovo všeč. Kritiki, ki gotovo v Angliji niso nič mlačji in potrebljiviši kot pri nas?

Prvo mnenje je ugodno. Mr. Andrews, reporter in kritik revije »Illustrated«, ki je bil pred kratkim pri nas z nalogo, da sestavi obširno turistično-filmsko reportažo o začetku snemanja filma »Razdvojeni srca«, je kot vesten novinar pred svojim odhodom v Jugoslavijo proučil vsu literaturo o Jugoslaviji in je kajpak prebral tudi Sidgwickovo knjigo. Njegov komentar je bil kratak »A most excellent book on Yugoslavia« — ena najboljših knjig o Jugoslaviji.

Jože Sušnik

vrstice, kjer piše, da bo imela njihova soba razgled na jezero. »Kako to, kako to, da razgleda na jezero ni, ko pa vendar v programu moje potovalne agencije piše, da bo imela moja soba razgled na jezero?« Ste se takrat, usmiljenja vredne žrtve poklica, potili od občutka strahu krivde ter skušali z govornimi besedami, ki so se sklicevale na trenutni položaj, ovreči vrednost pisanih besed?

In vi, ubogi turistični vodniki, se niste, brez upa, da splavate, topili v morju vprašanj, ki so od vas zahtevala znanje geologa, meteorologa (Mr. Putnik, kako to, da danes dežuje?), arheologa, botanika, elektroinženirja, ekonoma, umetnostnega zgodovinarja in ko je prišel strašni trenutek, ki je vedno moral priti, ko ste svoje turiste opozorili na neko fresko ter dejali, da izhaja iz XVII. stoletja pa je k vam pristopil majhen, neugleden mošček — menda nekaj bančni uradnik — ter, tokrat brez knjige v roki, začuden vprašal: »Ali to drži?« Welpton v svoji knjigi »Dalmatians« na strani 64 vendar piše, da je ta freska nastikana leta 1837? — ste se hoteli takrat zaradi tako tihih in mirnih očitaloških pogledov z teh reakcijskega letala znajti doma, kjer ni vprašani in turistov?

Pa je prišel večer, kje v hotelu ob jezeru, jezera, dostojanstveni momento planin in besed fantov v čolnu prebela oklep zadržanosti teh čudnih, vaze zaprti ljudi in ste začuden ugotovili:

»Saj to so ljudje kot mi, topli, sloveški, polni razumevanja, s podobnimi težavami kot mi.«

Ko so Angleži — saj ste jih spoznali? — drugo jutro spet kazali svojo zunanjo skorjo,

Tudi turizem se zvlja na natezalni atome dobe. To še prav velja za Angleže. Atomi stavega, predvojnega pojmovanja turizma so razbiti. Novo pojmovanje pa je življenje šele nakazalo, angleški poslovni ljudje pa ga še niso doželi in glej paradoks: zemlja, ki je leno »svetala« milijone turistov in poznata do izhoda. Business pada, na vprašanje pa »Kaj hoče angleški turist?« in »Kaj za vraga mu je zavalda ta socialna revolucija v turizmu?« še nihče ni dal zadovoljivega odgovora. Stroški, vloženi v to, da turista pridobijo, pa rastejo z atomsko naglico. Posredovalno delo potovalnih uradov je postalo množično, vendar samo po vloženi posredovalci in trudu, ne pa tudi po rezultatih. Vsak angleški turist, ki potuje na kontinent, če se je oglašil pri potovalnem uradu in prosil za profesionalni nasvet, je sel skorzi sebe nekaj posredovalcev. Vsakega turista, ki se ne ve kaj toče, sirenko vabl na stotine časopisnih oglasov, prav po kurizirsko zapeljuje na desetine prospektov, pamfletov, knjižic, knjig in programov.

Eno največjih svetovnih turističnih podjetij, agencija »Polytechnic« iz Londona, izdaja svoj vsakoletni program, v katerem ponuja svoja potovanja in aranžmaje, samo v Angliji v okviru milijon izvodih (Letos je v ta svoj program prvič vstavila tudi Jugoslavijo in sicer dve krožni potovanji po naši državi ter bivanje na Bledu in v Opatiji). Največja in najstarejša svetovna agencija ne zaostaja za njo. Eden pionirjev angleškega turizma v Jugosla-

Naše pristavljanje sledi k tej propagandi je seveda samo formalno. Sicer bi se pa kaj več tudi ne izplačalo — z milijonskimi tiražami še ne moremo operirati. Dovolj bi bilo, da sem petdesetstisočim Angležem, ki pokažejo zanimanje za Bled, damo preko naših posredovalcev v roke prospekt Bleda, da po možnosti ta postavi piko na »je pri pet tisoč turistih, ki naj bi Bled obiskali. Najvišja tiraža, ki nas je skoraj knock-outirala pa je bila 30.000 izvodov, namenjenih izšli v vsej Evropi in Ameriki! Primer Anglije nam kaže, da bo treba kvaliteto naših propagandnih turističnih publikacij zanemariti na račun kvantitete — tiskati slabše, pa več izvodov, da bomo vsaj v tem našim posredovalcem in sebi pomagali. Brene propagandnega dela pa bodo še vedno opravljali posredovalci — business je business — ampak s podražljivo Jugoslavijo kot turistične dežele.

Seveda pa ne smemo pozabiti na našega propagandista — neko Mrs. Jones. Mrs. Jones je lani bila v Jugoslaviji. Bila je zadovoljna. Mrs. Jones je zaradi obiska Jugoslavije kotirala vse leto zelo visoko na družabni lestvici. Napravila je podvig, ki si ga marsikdo ne more ali ne upa privoščiti. In se kritizirati ne more tega podviga. V Jugoslaviji je niso kanibalsko

Jugoslovansko mleko za ameriške otroke

Pred nedavnim je UNICEF v New Yorku priredil razstavo hranil, ki jih ta organizacija zastoni deli po svetu. Povabili so veliko število najmlajših gostov — katerim je ta organizacija tudi namenjena — in jih pogostili z različnimi dobrotami. Zastopnik jugoslovanske delegacije, dr. Franc Kos, je postregel otrokom s prvim jugoslovanskim mlekom v prahu, proizvodom naših obratov, ki smo jih dobili v okviru pomoči UNICEF pred tremi leti

Američan v Moskvi

(Nadaljevanje s 1. str.)

SIVO MESTO TIŠINE

Moskovsko središče je tista točka v Sovjetski zvezi, ki naj bi na ljudi napravila poseben vtis. Na tem velikem komandnem položaju države lahko opazite dobro nahranjene, dobro preskrbljene in dobro oblečene koristnike novega načina življenja. Tu vidite velike spomenike. Dva od njih se vzpenjata nad ostale: vzvišeno veličanstvo Kremlja in »Boljšoj teatr«. Ki se ves blešči v črnem in zlatem sijaju. Obe stavbi so podedovali. Da bi postavila nekaj temu podobnega, je sovjetska država zgradila podzemsko železnico, ki bi je v oči zaradi svojega razkošja, poleg tega pa še dve grobnici, ki sta v najbolj poznanim mavzoleju 20. stoletja, zgrajenem iz velikih kosov črnega in rdečega marmorja.

Prvi od obeh sovjetskih spomenikov pritegne dnevno več kot 2 milijona potnikov, drugi pa vsak dan na tisoče oboževalcev in radovednežev. Za skromnih 50 kopejkov vsakega potnika železnice odpeljejo na katekolo od 39 postaj, ki so najbolj fantastična podzemeljska zgradba, ki si jo je kdajkoli omislil sodobni človek. Na Trgu revolucije ali pravzaprav na njegovi podzemeljski postaji, se ob bleščeti svetlobi kipe v naravni velikosti: žanje, mašiniste, rudarje, kmetice in tovarniške delavce. Na postaji pod Komosomolskim trgov razsvetljujejo velikanski svečniki svod, ki sije od zlata, rdeče in modre barve in kjer krasijo stene sijajni mozaiki, na katerih so upodobljeni nepozabni prizori iz ruske zgodovine. To so pravzaprav zakladnice sovjetske države. Važajo hitri, modri potniki, ki jih prevažajo kot nekakšno tiho počastitev ali pa razkošje ob nasprotju, ki ga nudijo drugi prizori iz samega mesta.

Brez konca in kraja so tudi povorke tisočev, ki sleherni dan kljub mrazu stojijo pod zidovi Kremlja na Rdečem trgu, ko čakajo na vstop v mavzolej. Med njimi je

živahno, tiho si šepetajo in se v brezdelju razgovarjajo, ko se pomikajo k vходу v marmornati grob. Na desni strani je Lenin, poleg njega pa Stalin z razjedanim obrazom, velikim nosom, trdim celom...

To je mesto molka. Nikjer ni čuti avtomobilskih hup, piska zavor, niti ne zveneketa podpetnikov po pločnikih. Slišati je zgolj enakomeren šum počasnega prometa in tih stopanje tisočev čevljev po mehkem snegu.

MESTO »REPOV«

Moskva je morda predvsem mesto »repov«. Za vse — od kinematografov in drsalčica pa do trgovine s čevlji — mora Moskovčan stati v dolgi vrsti. V nedeljo (»Dan počitka«) so vse trgovine odprte, da bi lahko postregli milijonom, ki nimajo časa, da bi se sicer postavljali v vrsto, ali pa, ker so zastoj čakali med tednom. Kjer pa se zbere največja gruča ljudi — to so dolge vrste, ki se vlečejo vzdolž blokov stavb, in kjer se ljudje s pomočjo laktov in kolien prerivajo naprej — pomeni, da je v bližini prodajalna živil. Če pri ljudeh opazite vznemirjenost, potem se je gotovo razširila govorica, da je prišlo iskano blago: ribe z Islanda, limone iz Izraela, silive iz Romunije ali pa kakšna druga delikatesa, med katere spadajo tudi jabolka...

Ti ljudje so hudo prikrajšani za marsikatero poslastico, ki je sicer namenjena zgolj izbrancem, kajti povsod je zaznati pomanjkanje vsakdanjih potrebščin, pa tudi okusa in dostojanstva.

Vzemimo za primer Vsevezno modno hišo na Kuzneckem mostu. Tiste obleke, ki jih tam razstavljajo, pravzaprav niso naprodaj, kajti tistih 75 oblek in plaščev služi samo kot »navdih« za izboljšanje okusa. Skupini kakih 30 žensk, zavutih v šale in obutih v visoke čevlje, je prodajalka kot nekakšna učiteljica predavala: »To je večerna obleka... Če ste debeli, potem je za vas to kar dober kroj... S tem lahko greste v gledališče... Tega pa ne smete nositi drugje kot samo doma...«

(Nadaljevanje prihodnjič)

ERNEST HEMINGWAY

(Četrto nadaljevanje)

V AFRIŠKI DŽUNGLI

Ko je tako letalska nesreča postala tehnikolor sem se spomnil starega pravila, da je treba iz dvomotornega letala izstopiti na isti način kot vstopiti; zato sem šel proti vratom, skozi katera smo vstopili; ta pa je bilo težko odpreti, ker se je pločevina upognila. Posrečilo se mi jih je odpreti in zaklical sem Royu Marshu:

»Posrečilo se mi jih je odpreti. Kako je z gospo Mary?«
Roy mi je odgovoril:
»Dobro, papa. Mi bomo izstopili pri prvih vratih.«

Ko sem vrata odprl, sem se znašel na krilu, ki ga še niso objeli plameni in videl gospo Mary, Roya in pilota, ki so zlezli iz letala skozi odprtino; skozi to jaz ne bi mogel ven.

Nekaj sem jim govoril in odgovorili so mi, da se dobro počutijo. Nekateri menijo, da letalo naenkrat zgori; jaz pa lahko pošteno pričam, da nisem še nikoli videl letala, ki bi gorelo tako počasi. Nekatera letala imajo lahko zelo trdo kožo; to letalo v resnici ni zgorelo popolnoma, dokler ni bil vsak izmed nas v primerni razdalji.

Roy mi je povedal, da je izvil gospo Mary iz letala potem, ko je z nogami razbil okence. On in Mary sta več ali manj istih dimenzij. Roy je zlezal prvi, da bi lahko Mary kar najlepše izstopila. Potem ji je pomagala izstopiti po najlepši tradiciji letalskih strelčev. Tudi jaz sem se obnašal kot ena izmed njih, toda ostal sem brez klientov. Reggie je zlezal skozi drugo okence, ko v letalu ni bilo nikogar več; tako kot pravi ndege. Ndege pomeni plit in tako pravijo Afričani tudi letalu. Ljudje, ki so v intimnih stikih z letalom, imajo neznane občutke in

vedo za miasmatične stvari, ki jih drugi ne poznajo. Imajo tudi določene etični kriterij, ki ga ne razglajajo javno. Če je nekdo član klana, pripada klanu. Ako nekdo nima potrebnih moralnih kvalitete, ga bodo prej ali slej odkrili in razkrinkali. Najslabša stvar, ki jo nekdo lahko stori je, razen, da stopi na več kot dva metra dolgo kobro, da si domi-lja biti ndege, če to ni. V deželi kjer je ndege običajen prometni način transporta, ga bodo odkrili prej ali slej. O tem bi lahko pisal na dolgo, toda, kakor je rekel mnogo boljše pisatelj od mene, nepozabni Rudyard Kipling, to je že druga zgodba.

Mnogo ljudi in številni časniki so me vprašali, kaj človek misli, ko umira — stavek, ki je bil precej pretiran — in kaj človek čuti, kadar čita svoj nekrolog. Ker sem tudi jaz ndege, lahko odgovorim po resnici, da so, v trenutku, ko letalo strmoglavilo na običajen način ali strmoglavilo in se vname, edine misli, ki se porajajo, tehnične narave. Mogoče so ljudje, ki jim preživeto življenje navali v možgane, jaz pa v svojem življenju česa podobnega še nisem občutil.

Potem, ko človek strmoglavilo in se vžge z letalom, je navadno v tistem stanju, ki ga približno imenujemo šok. Pri zaslišanem pristanku, ko je letalo relativno rahlo pristalo, šok ni tako močan, toda nekaj ga je vedno. Če pa ste navajeni na bolj ali manj razgibane športe, te občutke dobro poznate in jih lahko obvladate. V primeru, ko se letalo vžge že pri vzletu je šok razmeroma večji in ga največkrat ni mogoče obvladati; zaradi tega se je treba kar najbolj normalno obnašati. To ni težko in lahko prevarate večino gledalcev. Tako na primer kadar je strmoglavilo letalo in se vžgalo, avtomatično pričakujete eksplozijo municije. V precejšnji razdalji se poskuša človek spomniti ali je letalo nosilo bombe, in napenja ušesa, pričakujoč eksplozijo. V takem stanju sem spremljal čestitke mnogih zelo razburjenih Afričanov, ki so mi krepko potresali izpahnjeno desnico, kot ročice sesalke; prav tedaj sem slišal tisto, kar naj bi bila eksplozija naše municije.

Slišal sem štiri manjše pike, ki so pomenili, da je razneslo našo rezervo, steklenice piva Carlsberg. Sledila je nekoliko močnejša eksplozija, ker je razneslo steklenico viskija Grand McNish. Po tej eksploziji sem slišal še močnejšo, vendar še ne najsilnejšo, ki se je nanašala na še neodprto steklenico gina Gordon's. Ta gin zapirajo s kovinskim zapiranjem, zaradi česar je eksplozija večja kakor pri Grand McNishu, ki je zamašen samo s plutovinastim zamaškom in še ta je bil na vsak način na pol izrabljen. Čakal sem še nadaljnjih eksplozij, toda bilo ni nobene več.

Žeja na poti

Zapustili smo prizorišče avtomobilske nesreče nekega policista, ki je vljudno pristal, da nas prepelje v Masindi. V vozilu je bila prekrasna policistova žena, gospa Mary in jaz. Bila sva namenjena na okrog sedemdeset kilometrov dolgo pot; treba jo je bilo prevoziti brez likerjev ali drugih pijač. To je bilo najdaljše potovanje v mojem življenju in prepričan sem, da se ni zdelo kratko niti gospo Mary. Med vožnjo sem ji dejal: »Gospa Mary ali bom vzdržal, če se ne ustavimo v kakšnem prijateljskem kraju, da bi spili požirek?«

Navada je taka, da ndege, dobi po strmoglavljenju in požaru letala en ali dva kozarčka, najraje francoskega konjaka, če je letalo strmoglavilo in zgorelo na tistem kraju kjer naj bi bilo prijateljsko letališče.

»Papa«, je odgovorila gospa Mary, »jaz

bom vzdržala, če boš vzdržal ti, toda zelo trpim.«

Z roko v roki sva se vozila naprej po težavni cesti.

Ko smo se ponesrečili drugič je prihitel mesarski voz, kakor v žargonu R. A. F. imenujemo rešilni avto. Vozil ga je neki skrajno vljuden afriški zdravnik, ki pa je bil tako razburjen, da nam je pozabil nuditi najosnovnejšo pomoč. Ko smo prišli v Masindi in so nas sprejeli na običajni način ljudje, ki so objokovali našo smrt ter navdušenci, ki so prvič v svojem življenju videli gorati letalo, smo lahko končno odšli spat.

Ponoči sem slišal hično, ki je kar naprej zavijala in vprašal sem se, če jo je privabil duh ožganega mesa in las, ki sem ga sam precej različno čutil. Bolj ali manj avtomatično sem pregledal vhode in izhode naše sobe v hotelu in spoznal da žival, če le hoče, lahko mirno nadaljuje svojo vajo.

Gospa Mary je zelo trpela zaradi zlomljenih reber in je zato slabo spala. Vendar pa jo je zavijanje zveri pomirjalo, ker je imela občutek, da se je vrnila v srečne dni na močvirja Kimane, kjer je bila, preden je sprejela za božično darilo proslulo potovanje z letalom.

Ponoči smo se z jeepom vozili po savanah in opazovali živali, ki so begale v snopu reflektorjev

Zdravniški pregled in prispevek znanosti

Zjutraj smo ponovno srečali afriškega zdravnika, ki je bil zelo vesel, da smo ušli iz gorečega letala. Gospo Mary je želel spraviti v mavec in ji ozdraviti rebra. To bi bil nedvomno zanj zanimiv primer, toda jaz na to nisem pristal.

Za zlomljena rebra ni mogoče ničesar storiti, razen, da si želite zlom šele v deveti repriži boja, ki se desetkrat ponovi, namesto da si jih polomite že v začetku. Rebra ostvi z mavcem pa pomeni, da ga bo treba nekoč tudi sneti, kar pa je tudi za deklico lahko zelo boleče, čeprati ima njeno telo manj diak kot moško. Moj prispevek znanosti je izjava, da so poškodbe na koži, če je telo v mavcu, mnogo večje od koristi takega dvomljivega načina zdravljenja.

Ta Afričan plemenitaškega porekla, ki mu bom mimogrede — ohranil trajno spoštovanje, mi je z izredno sposobnostjo obril glavo s parom škarij. Ne vem pa, če jo je postrigel z vsemi ritualnimi predpisi svojega plemena. Vsekakor je bilo striženje učinkovito in izredno. Pri tem je uporabljal nekakšno antiseptično sredstvo in obezvo, ki je bila iz več obvezilnih trakov; lahko bi rekel, da so bili po svoji dolžini prava senzacija.

Razkužil in ovil mi je tudi levo nogo, ki se je začela že gnjiti. Tako je ustavil tisto, čemur Afričani pravijo damu ali krl, ki mi je tekla iz vseh prstih klasičnih odprtin človeškega telesa. Zelo vljudno je potem oznanil, da lahko nadaljujemo pot v Entebbe. To je bil naš cilj, ker je gospa Mary želela ostati tam več tednov, da bi ozravela.

Hoteli smo zbrati tiste potrebščine in vrednostne predmete, ki smo jih morebiti pustili v hotelu. Nisem vedel, če je še v rabi stara navaga članov R. A. F., da si razdelijo opremo vsakega Ndegeja, ki se ni takoj vrnil na domače letališče, potem ko so ga domnevno sestrelili nad sovražnikovim ozemljem ali nad kraji, ki smo jih v nevedeni preprošilni obiskovali, da bi popili kozarček. Pijača tega časa je bil Gin Gordon's, ki smo se z njim

oskrbeli v Masindiju. Jaz ne delam za družbo Gordon, kar je dokaz moje svobodne volje. Ta pijača je eno najboljših antiseptičnih sredstev našega časa. Penicilin je šele nekaj časa popularen, so pa tudi ljudje, ki uporabljajo sulfamide. Tudi različne druge antibiotike imamo. Vendar se lahko izkaže, da vsi ti proizvodi ne učinkujejo trajno. Gin Gordon's pa osnaži praktično vse notranje in zunanje rane. Tisti, ki jih v Wakambii imenujemo Nanyake, to je člane plemena, ki ne smejo piti piva, tudi ne smejo izgubiti poguma, če pijejo to čudodelno pijačo, ker bi to lahko oslabilo njihovo razsodnost. Lahko bi napravili težke napake ali nasilna dejanja, kar bi mi obžalovali. Z drugimi besedami: nikar ne dajajte gina otrokom.«

Kdo ve, kaj bi storil Mc Carthy

Potem ko smo prejeli prvo pomoč, smo se odpravili z avtomobilom iz Masindija v Entebbe. Pot je bila precej dolgočasna ker s severa ni bilo deževja; dosti že tako ni videl dokler ne pridete v Kampalo, »mesto sedmih gričev«, ki je v resnici zelo zanimivo. Pot je dolga več kot sto sedemdeset kilometrov in je torej dovolj časa za razmišljanje.

Poškodbe porajajo določeno obliko razmišljanja, ki včasih teži k nasilju. Vsekakor so obsojanja vredne in zato odklanjamo sliherno odgovornost za misli, ki so se mi motale po glavi. Pa poglejmo nekatere od njih.

Najprej sem si zaželel, da bi bil senator Joseph McCarthy, republikanec iz Wisconsin, z nami pri obeh letalskih nesrečah. Vedno me je mučila nekakšna radovednost, kako bi se zadržale znane osebe v takih škripcih in zagatah. Nedvomno bi bil obudovanja vreden. Spraševal sem se kako bi se obnašal brez parlamentarne imunitete ob samovolji različnih živali, ki bi mu delale družino. Ta misel je rojila po mojem, nekoliko zmedenem razumu okrog petnajst kilometrov in moram dodati, da v moje posebno zadoščanje.

Potem, ko so se moje misli vrtele še naprej v istem toku, sem se vprašal, ali bi bilo neprijetno, če bi naboj, ki bi ga sprožil senator Joseph McCarthy, republikanec iz Wisconsin, ne zadel cilja.

(Se nadaljuje)

»Srečni general« Guderian umrl

V mestu Fussen na Bavarskem je umrl nemški general Heinz Guderian, ki je že dlje časa bolehal na jetrici. Guderian je bil nemški strokovnjak za vojskovanje z oklopnimi vozili.

Guderian, sin pruskega oficirja, se je rodil l. 1888. V začetku prve svetovne vojne je postal generalštabni oficir. Guderian je bil pionir bojevanja s »panzerji«. Ze za Weimarske republike si je prizadeval prepričati pristojne oblasti, naj bi se zavezale za njegove načrte. Uspel je šele pod Hitler-

jem, ko je postal poveljnik motoriziranih enot. L. 1938 je kot vrhovni poveljnik oklopnih enot prvi prekorčil avstrijsko mejo. Pozneje se je s svojimi enotami bojeval na Poljskem, kjer je »forsiral« koridor in zmagal pri Zambrowu v bližini Brest-Litovska. Pozneje je poveljeval XIX. korpusu, ki je uničil francosko vojsko v Champagnu. Leta 1940 je postal »Generaloberst«.

Naslednje leto je Guderian poveljeval svojim tankom pri napadu na Moskvo in je zavzel Smolensk in Kiev; toda Hitler ga je nenadoma poslal na pomoč Rommelu v Afriko. Guderian se je spretno izmaknil porazu pri Tunisu in se vrnil v Nemčijo. Čeprav je vedel za zaroto proti Hitlerju, se je Guderian ni udeležil. In spet se je takorekoč znašel... Po neuspelem atentatu, ga je Hitler imenoval za šefa nemškega generalnega štaba; na tem položaju je ostal do marca 1945. Dva meseca pozneje so ga ujeli Američani.

Za žičnimi ovirami Guderian ni miroval. Povezal se je z ameriški oficirji in jim ponudil svoje usluge. Američani so ga pozvali, naj napravi načrt za poenotenje poveljstva treh rodov ameriške vojske. To je bil problem, s katerim so se ukvarjali vsi generalni štabi zadnjih 30 let. Guderian je ta načrt sestavil in menda se je Truman oprl nanj, ko je prekinil spor med ameriško mornarico in letalstvom s tem, da je ustanovil enotno poveljstvo.

Ko je bil izpuščen iz ujetništva je Guderian napisal dve knjigi in sicer: »Ali je mogoče braniti Zahodno Evropo?« in »Tako ne gre več!«, v katerih je razložil svoje vojaško-strateške nazore v skladu z načrti o »evropski vojski«. Baje je bil general Guderian določen, da bi spet postavil na noge nemško vojsko in bil kot tak najintimnejši svetovalec kanclerja Adenauerja.

ZAMOTANI PRIMER dr. Laušmana

Nič ni čudnega, če se neki politični emigrant odloči prekiniti svoje prostovoljno izgnanstvo. Vendar je povratek dr. Laušmana v Prago zavil v nejasnost, kako je do tega povratka prišlo. Za Laušmana vemo, da se je po sporu z voditelji češkoslovaškega režima, zlasti pa potem, ko je tudi v češko-slovaški socialno demokratski stranki prevladala struja, ki jo je vodil Fierlinger, struja, ki je bila za najtesnejšo povezavo z Moskvo, pobegnil iz domovine v kateri je pustil svoje sorodnike. Dr. Laušman je pred nekaj meseci izdal tudi knjigo »Kdo je kriv?«, v kateri podrobno prikazuje razmere v CSR, ki so ga pripravile do pobeга in agitacijskega dela zoper sedanji režim v Pragi. Pred petimi meseci je Laušman nenadoma izginil iz Avstrije, kjer je kot emigrant stalno prebival in se pred nekaj dnevi spet pojavil v Pragi, kjer je imel »govor« po radiu in »intervju« s češkimi in slovaškimi novinarji.

Uradno je objavljeno, da je Laušman »hudo moralno trpel« in da se je zato vrnil v Prago, da bi »popravil svoje grehe«. Ni dejstev, ki bi govorila zoper možnost takš-

nega političnega »kesanja«. Vendar je prav toliko verjetnosti, da se Laušman ni vrnil prostovoljno nazaj v Prago, temveč da so ga tuji agenti ugrabili, ali pa da je bil na to dejanje prisiljen, ker je grozila nevarnost njegovim sorodnikom, ki so ostali v CSR, in se je zanje dr. Laušman žrtvoval. Obstaja še tretja možnost, da je bil Laušman ves čas svojega emigrantstva samo agent-provokator.

Za zadnje mnenje je najmanj dokazov, kajti po svoji politični karieri Laušman ne bi mogel pasti tako globoko: tudi ni razumljivo, čemu bi pred kratkim izdal knjigo, v kateri z vso ostrino napada Sovjetsko zvezo, sedanje vodstvo in metode v CSR. Če se je dr. Laušman prostovoljno vrnil v Prago, da bi »opral svoje grehe«, potem ni razumljivo, zakaj so to propagandno gotovo učinkovito dejstvo prikrivali celih pet mesecev! Če ga že niso hoteli pokazati javnosti, bi bili decembra, ko se je Laušman spet pojavil v CSR, to zanimivost lahko vsaj objavili... Kaj pa če je sedanje Laušmanovo »kesanje« samo uvod v nadaljnja kesanja in obtožbe ter samoobtožbe?...

KUPUJTE SREČKE

Turistične Ioterije Slovenije

Cena srečke 100 din

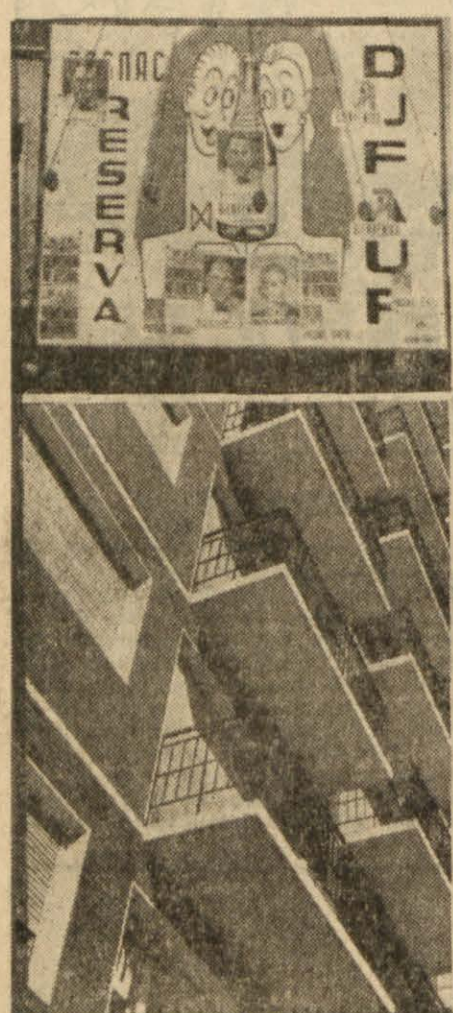
- 14 dni bivanja v Portorožu.
- 10 dni bivanja v Budvi, na Bledu, Hvaru, Dubrovniku, Rabu, Piranu, Bovcu, Dolenjskih, Smarjskih, Cateških toplicah, Dobrni, Rogaški Slatini, Radencih, Crikvenici, Splitu in Bohinju.
- 7 dni bivanja na Jezerskem, Kranjski gori, Nikolaj in camping v Ribnem.
- 5 dnevno potovanje po Jadranu Split—Šibenik.
- 3-dnevna potovanja v Portorož, Pulj, Opatijo.
- 3-dnevni izlet na Plitvice — Crikvenico — Opatijo.
- 2-dnevni izlet v Portorož.
- 1-dnevni izlet na Reko — Opatijo — Postojno.

Preko 2000 dobitkov v vrednosti 6.000.000 dinarjev.

Izrečanih bo več dobitkov za letni oddih v vseh omenjenih krajih kakor tudi za izlete!

Torej: za 100 din letni oddih ali izlet! Srečke prodajajo v Ljubljani vse trafike, raznašalci pošte, kioski »Jugoreklama«, »Putnik« in »Turistični biro« — v ostalih krajih Slovenije pa v podružnicah »Putnika«, v Turističnih društvih, kioskih »Jugoreklama«, večjih sindikalnih podružnicah in v poslovalnicah Državne založbe.

Bojan Adamič s fotografskim aparatom

Med nešteti slikami, ki jih je B. Adamič posnel za svojega potovanja v Argentino, smo izbrali le-te, da z njimi ponazorimo njegovo pripovedovanje, ki je skozl več tednov razveseljevalo bralce našega lista.

Zgoraj (od leve na desno): Predsednik Peron se ne otepa reklame, na ponujajo Coco-Colo; tipičen motiv iz Mar del Plate; posnetek kipa starogrške Venero stoji pred hipermodernimi poslopji; razbitina avtomobila leži kar sredi ceste, ki pelje iz Buenos Airesa na letališče. Karambol je zakrivil neki kolesar, ki se je proti predpisom znašel na avto-stradi. Voznik avtomobila se mu je hotel ogniti, pa se je z avtom razbil ob bližnjem drevesu. Obležal je v tisti polovici avta, ki je na sliki. To je opomni šoferjem...

Spodaj: Moderna arhitektura v Mar del Plati; domačinka na kopalšču ter Marija Crnobori med argentinskimi »sraščiči« in povsod prisotnimi reporterji.

V DEŽELI GAUCHOV IN TANGOV

V vsak urad odlične pisalne trakove in kvalitetne indigo KARBON papirje, ki jih proizvajata tovarna

VLASKA ULICA 67

Japonki

ne se vedno težko...

Slike v stanovanju

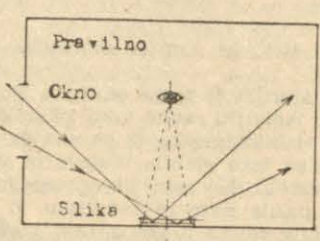
Ce hočemo, da bo naše stanovanje lepo urejeno, ni najnujnejše potrebno, da imamo od vse soseske priznan »dober okus«, ampak je važno, da poznamo nekaj preprostih resnic o barvanju sten, o uporabi nameštajev pohištva in slik, o naravnih in umetnih razsvetljavi itd. Kakor se bomo v tem članku ozirali na nameščanje slik v stanovanju in pri tem skušali ugotoviti čimveč osnovnih dejstev, na podlagi katerih bo naše hotenje po lepem stanovanju primerno utemeljeno, bi lahko obravnavali tudi druge probleme notranje opreme.

Je je, da težko privrčevan denar vložimo v eno delo bolj priznanega umetnika, ali vsaj umetnika, ki je šolan, kakor da kupujemo od dvomljivih prodajalcev po hišah kičasto robo ognjenih barv in »romantično« vsebine. S stalnim ogledom razstav v naših umetno-

ko sodbo. Ce skušamo za vsak prostor najti tematiko, ki mu po namembnosti najbolje ustreza, moramo paziti še na to, da imamo tam, kjer se največ zadržujemo naše najlepše slike. V delovni sobi, kjer naporno delamo, si pogosto zaželimo pogleda na lepo in svežo sliko. V spalnici, kjer le spimo, pa pogosto niti ne potrebujemo slik.

Posebno poglavje bi zavzele male grafike, ki so zaradi nižje cene dostopnejše in katere lahko zelo primerno namestimo v delovnih sobah ali v dnevnem prostoru. S tem, da podpiramo to vrsto umetnosti lahko pokažemo našemu obiskovalcu svojo visoko kulturno raven. Škoda je le, da v Ljubljani nimamo kakšne prodajalne grafike, še posebno zato, ker ima grafika pri Slovincih že tradicijo.

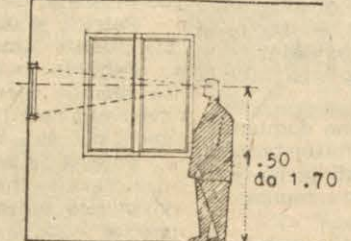
3. Kako namestiti sliko? Paziti moramo, da je slika dobro

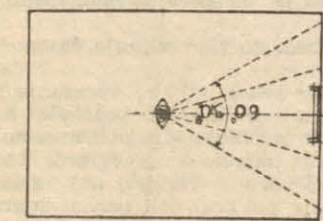
Pravilna namestitve onemogoča zrcaljenje in daje sliki najboljše možno osvetlitve.

stnih galerijah in razstavnih dvoranah se bomo naučili ločiti zrno od plevela, se bomo naučili podpirati resnične umetnike. Kadar kupujemo sliko bomo gledali predvsem na to, da bo umetnina čim bolj zadovoljila našo željo po lepoti, da nas bo vedno razveselila in pomirila. Slika naj s harmonijo barv, kakovostjo kompozicije in izbrano vsebino razsvetli naše temnejše trenutke, bogati naše notranje življenje, krasi in dopolnjuje okolico. Vse take kvalitete lahko najdemo tako v portretu, pokrajinski podobi, tihožitju ali pa v sliki sodobne abstraktne smeri. Izbor slike je nedvomno merilo stopnje kupčeve zrelosti in vzgojenosti za presojo umetnosti.

Cesto je slišati, da sodi v jedilnico tihožitje, v dnevno sobo družinske slike, pokrajine itd. v spalnico spet nekaj tretjega. Tu je težko povedati ne-

osvetljena, da ima okoli sebe dovolj zraka, kar je prikaza-

Vsaka slika zahteva okoli sebe dovolj praznega prostora. Na sklici sta označena ožji in širši zorni kot, ki ju zavzema človekov pogled.

pobarvanih fotografij, skratka sličic in slik z vseh vetrov. Se nekaj o ozadju: ne sme biti preživo in poslikano z vpadljivimi vzorci, ki imajo že sami po sebi tendenco okrasa. Ce hočemo pustiti sliko do veljavne, moramo steno barvati v nevtralni barvi. Barva stene naj se kvečjemu prilagodi barvi intonaciji slike.

Moda in delo

Razumna žena skrbi za higieno in lepoto svojega oblačila tudi pri delu, in ne samo takrat, ko gre na ulico ali v družbo. Zato je vpliv mode tudi na delovna oblačila potreben, ker podrtava pri njih praktično in lepo smer in s tem napravi tudi te obleke prikupne. Naši izdatki pri tem pa ne bodo prav nič večji, če si delavka, gospodinja, vrtnarica in sploh delavna žena napravi lep in okusen predpasnik po osnutku in praktični zamisli, kakor če si ga ureže kar tja v dan.

da si lahko ta del predpasnika z obnovitvijo žepov tudi zakr-pamo. V letnem času, ko opravljamo poleg hišnih del tudi dela na polju ali vrtu, nam bo posebno ugajal srednji krog predpasnika z gumbi ob straneh in gumbricami ob robu, da jih lahko spenemo v velik žep, ki ga bomo pri takem delu pogosto potrebovali. Vanj bomo lahko položili orodje, sadike in stvari, ki jih moramo imeti vsak čas pri roki. Kako si s temo ta žep prikaže spodnja skica.

Naše tri skice predpasnikov so praktičnega in enostavnega kroja ter jih z majhnim znanjem šivanja lahko same skrojimo in sešijemo. Veliki in našiti žepi so posebno dveh krogov, kar nam poleg uporabnosti teh večkrat »strega tudi tako,

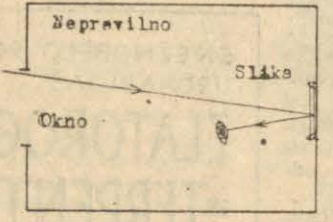
Tkanine za lep in okusen predpasnik naj bodo predvsem pralne in močne. Poleg enobarvnih, za predpasnik lahko uporabljamo tudi živahno pisane tkanine, ki so ljubke in se prehitro ne umažejo.

D. R.

Moderna Japonka v frizerskem salonu

V starih fevdalnih časih, ki pa še niso tako stari, je bilo v tem pregovoru precej resnice. Japonke niso imele nobenih državljskih pravic, pa tudi družinskih ne. Može so jih le redkokdaj počastili s tem, da so jih poklicali po imenu. Leta 1947 pa je ta tradicija stoljetij z nekaj potezami peresa padla. To je bila ena izmed redkih dobrih stvari, ki jih je napravila okupacija na Japonskem. Japonska žena je postala enakopravna moške-mu.

Ce namestimo sliko pod steklom nasproti oknu, izlozemo refleks (zrcaljenje), poleg tega pa si pri gledanju delamo senco.

Vendar bo za skromnejše stanovanje slika ostala še dolgo časa pomemben činitelj v ravni našega kulturnega in stanovanjskega standarda.

Ni še mesec dni tega, kar se je zbralo v prostorni dvorani Hibya v Tokiu okrog 8000 japonskih žena, da bi se pomenile, kaj je ta ukrep prinesel dobrega in kaj slabega. Prišle so starke v kimonih in kratko ostrizene nedoraslice v jopcih in kratkih krilih, zagrizene borke za ženske pravice, ki so se ledeno ozirale po peščici možkih, ki jih je prinesla tja zasebna in uradna radovednost. S ponosom so povedale pred vsemi, da se lahko zdaj ločijo, da se lahko zaposlijo že v večini poklicev (kot policijski častniki, soferji taksijev in celo kot sodnice). Pogovarjale so se o izboljšanju svoje vlogo, o povečanem številu ženskih klubov in o svobodi, s katero lahko izražajo svoja mnenja. Resno so se spoprijete tudi s problemom, kako zaveziti naraščanje prebivalstva, saj se pomnoži na Japonskem število prebivalstva povprečno za 1 milijon na leto. Japonske žene, ki se še pred desetletjem niso upale odkrito govoriti z možem, so odločno zagovarjale stališče, da je treba čim bolj omejiti število porodov.

Praktični NASVETI

Shranjevanje mikro plošč. Nove mikro gramofonske plošče so izdelane iz snovi, ki je zelo občutljiva za močno toploto. Zato jih ne smete hraniti blizu grelnika centralne kurjave ali blizu katerega koli izžarjevalca toplote. Prav tako jih ne smete izpostavljati osvetljevanju s premočno električno lučjo.

Izбира likalnika. Likalnik s široko likalno ploščkijo lika bolje, čeprav je nekoliko lažji, kakor težji likalnik z manjšo likalno površino.

Shranjevanje vezanih knjig. Vezane knjige nikar ne shranjujete v najvišjih predalih knjižne police, če se ta skoraj dotika stropa. Zavedati se moramo, da se toplota dviga in da višja temperatura izsuši knjižgoveško usnje.

Za osvežitev pobarvanih in popleskanih stvari. V tujni prodajali posebene vrste nove maže, s katerimi je mogoče z lahkoto očistiti barvana, opleskana vrata, opaž, lakirano pohištvo, kakor tudi usnjene imitacije itd. Te maže barvam in plesku prav nič ne škodujejo, prav tako pa ne razjedajo rok.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
12		13	14				15
16		17			18	19	
20			21	22		23	
24		25		26		27	
28				29			
30		31	32				33
34	35		36			37	
	38	39			40		
		41					
	42				43	44	
45			46	47		48	49
50		51		52		53	
54				55			
56		57	58			59	
60	61		62			63	
64		65			66		
67		68	69	70		71	
72	73			74	75		
				76			
							77

Vodoravno: 1. nadležna živalca poltrih dni, 5. moder, pameten, 9. rastlinski škodljivec, 10. pevski glas, 12. predlog, 13. uporabljiv, 15. osebni zaimsek, 16. sorodnica, 18. po velje, 20. italijansko moško ime, 21. pripadnik slovanskega naroda, 23. turški fevdalec, 24. predlog, 25. sloj, 27. osebni zaimsek, 28. naš polotok, 29. Obri, 30. športna kratica, 31. medicinski in tehničnim potrebam služeča surovina, 33. začetrnici imena in priimka slovanskega pisatelja, 34. krajevni prislov, 36. število, 37. srbsko moško ime, 38. skupina živalic, 40. nedoločni zaimsek, 41. tehnični delavec, 42. star predlog, 43. izročim, 45. stoletje, 46. žensko ime, 48. gora na Dolenjskem, 50. kratica za našo bivšo politično organizacijo, 51. vrsta pletene obleke, 53. kratica za narodno republiko, 54. vrsta živali toplih krajev, 55. počevati, 56. enota ploskovne mere, 57. tirati, 59. medmet, 60. divja mačka, 62. veznik, 63. mlada kravica, 64. država v Aziji, 66. v ognju utrjen, 67. predlog, 68. pokriti, obleči, 71. v morju, 72. vrsta otokov, 74. gospodinj-ska potrebščina (množ.), 76. vas pod Kambnikom, 77. obrabek, osušek.

Navpično: 1. afriški otok, 2. nada, 3. ime slovite vohunke, 4. naplačilo, 5. vrtno lopo, 6. jedilni list, 7. števnik, 8. naše nastajajoče mesto, 9. nosilec sodobnega političnega in druž-berega napredka, 11. vrsta živalske krme, 14. južnoafriško ljudstvo, 17. kazalni zaimsek, 19. srbski predlog, 21. začetek tekmovanja, 22. mililjubi, 25. jeza, bes, 26. vrsta vrbe, 32. vrsta tanke tkanine, 35. mladenič, (srb.), 37. naziv za vzdoh-

NAGRADNI RAZPIS

Vsota vseh nagrad 20.000 din

Uredništvo »TT« razpisuje nagradno ugankarsko tekmovanje. Vsota vseh nagrad znaša 20.000 din. Sodeluje lahko vsak, ki izpolni spodnje pogoje.

Nagrade so naslednje:

1. nagrada 5000 din,
2. nagrada 3000 din,
3. do 5. nagrada po 1000 din,
6. do 10. nagrada po 600 din,
11. do 20. nagrada po 400 din,
21. do 30. nagrada po 200 din.

V štirih zaporednih številkah, začeni s prihodnjo, bomo objavili v vsaki po eno nagradno uganko, ki jo bomo izrecno označili kot nagradno. Reševalci, ki bodo pravilno rešili vse štiri nagradne uganke, bodo upoštevani pri žrebanju vseh nagrad. Tisti, ki bodo pravilno rešili samo tri nagradne uganke, bodo upoštevani pri žrebanju od 6. nagrade naprej. Tisti, ki bodo pravilno rešili dve nagradni uganki, bodo upoštevani od 11. nagrade naprej, oni pa, ki bodo pravilno rešili samo eno, pa od 21. nagrade naprej.

Razen rešitev bo moral vsak reševalec, ki se bo udeležil tekmovanja, poslati ob koncu tudi prav toliko kuponov, kolikor bo poslal rešenih nagradnih ugank. Veljaven pa bo le kupon iz iste številke, iz katere bo rešena nagradna uganka.

Vse rešitve bomo sprejemali skupno, in sicer najkasneje 10 dni po izidu številke, v kateri bo objavljena četrta nagradna uganka tega razpisa. Posameznih rešitev nikar ne pošiljajte, ker nad njimi ne moremo voditi pregleda in jih zato ne bomo upoštevali. V primeru, da bo pravih rešitev več, bo nagrade razdelil žreb.

UREDNIŠTVO »TT«

ODGOVORI NA VPRAŠANJA V PREJŠNJI ŠTEVILKI

121. Rentgenske žarke poznamo od l. 1895.
122. V morju najdemo rastline do 200 metrov globoko.
123. Navadna kitara ima 6 strun (tri basovske in tri melodične).
124. Ladjedelnštva se je učil ruski vladar Peter Veliki in sicer l. 1697 na Holandskem.
125. Največji promet ima Sueški prekop.
126. Luč na desni strani ladje je zelena, na levi strani pa rdeča.
127. Normalna registrska tona znaša 2.83 kubičnih metrov.
128. Belega slona ima v svoji zastavi Siam.
129. Monitor je vrsta oklopne vojsne ladje.
130. Ena pika pomeni v Morsejevi pisavi črko E.

REŠITEV UGANK V 18. ŠTEVILKI

Križanka: - Vodoravno: 1. topaz, 6. Jemen, -m, 11. Bakar, 13. Luter, -p, 15. oral, 17. lotos, 19. Tajo, 21. sodim, 22. kos, 23. teror, 24. oj, -č, 25. zaton, -r, 26. da, 27. rad, -k, 30. ves, -k, 32. niz, 33. korak, -m, 36. porod, 38. volan, 39. motor, 40. reber, -z, 42. čepim, 44. dur, -n, 45. kap, -v, Kum, 49. oj, -c, 51. Polet, -v, 53. za, 54. Begej, 56. meč, 57. kopol, 59. Onek, 60. Mates, 62. tuje, -s, 63. nikar, 65. nočem, -s, 67. minj, 68. dekan. (V opredelitvi besede pod 18. navpično bi se moralo pravilno glasiti indijski in ne indijski.)

Preizkusite svoje znanje

Odgovorite na spodnja vprašanja, ne da bi si pomagali s knjigami:

131. Kdo je vodil Argonavte?
132. Kateri morji veže Sueški prekop?
133. Kako se je imenovala Amorjeva ljubica?
134. Koliko stopinj meri vsak kot v enakostraničnem trikotniku?
135. Kako je bilo ime slavni iralski Duse?
136. Kako se je imenovala Napoleonova mati?
137. Pripadniki katerega ljudstva na svetu imajo, kakor pravijo, najlepše noge?
138. Koliko meri razdalja med tračnicami pri normalnem tiru?
139. Od kod ima narcisa svoje ime in zakaj?
140. Katera literarna oseba zastupa svojega zakonskega tovariša s praškom za žuželke?

V pr.hodnji številki prva nagradna uganka!

Obletnica zmage na Everestu

Alpiniste čakajo še težje in zanimivejše naloge

Dobra tri desetletja že potujejo alpinistične odprave na Himalaje. Trdovratno se trudijo ljudje, da bi raziskali predele, kamor še ni stopila človeška noga in da bi se vzpeli na vrhove, ki jih častijo domačini kot prestele bogov. Večkrat se je zgodilo, da so prišli izredno zmogljivi in fanatični alpinisti prav do bližine vrha Mount Everest, za zadnjih 500 ali 300 m pa jim je zmanjkalo moči.

Prvi osemitisočak, ki je padel, je bila Anna-Purna. Premagali so jo Francozi leta 1950. Nato je odkril prekaljeni angleški alpinist Eric Shipton novo smer za vzpon na »Streho sveta« z nepalske strani, preko ledenika Knumbu in Južnega sedla. Švicarji so pohiteli, toda Lambert in Tensing sta bila odbita, ko sta imela samo še 300 m do vrha.

Zato je bilo lani konec maja tem več zanimanja za usodo nove, po vrstnem redu VIII. angleške odprave na Mount Everest, ki jo je vodil polkovnik John Hunt. Angleži so že temeljito poznali sovražnika, s katerim so se srečali: snežni plazovi, ledeni slapovi, monsuni, mraz, snežni viharji, višinsko sonce, višinska bolezen itd. Izkušnje preteklih ekspedicijskih so jim omogočile izboljšanje opreme, John Hunt se je izkazal kot neprekosljiv organizator, vrh tega pa so imeli še srečo z vremeom.

In tako so pred letom razveselili svet z novico, da so se vzpeli na najvišjo goro na svetu, na 8888 m visoki Mount Everest. Finalista v tej odpravi sta bila 34-letni čebelar iz Nove Zelandije E. Hyllari in 39-letni šerpa N. Tensing. Dne 29. maja 1953 ob pol dvanajstih sta se razgledovala z »najvišjih razglednih točk na svetu« po belem morju himalajskih vrhov, po Tibetu in Nepal.

Fotografi in hotel s kisikom in hitel s fotografranjem, Tensing pa je pobožno sklonil in zakopal v sneg sladkarije, ki jih je z veliko težavo prinesel na prestol bogov. Njegovi predniki so prišli samo do budističnih samostanov Rongbuk in Thyangboche, darovali so jim med in — on, Tensing pa je prinesel bogovom čokolado in bombone.

Lani so slavili tudi Nemci veliko zmago na Himalaji, ko so se vzpeli na Nanga-Parbat, 8125 m.

PODROČJE SMRTI JE PREGAGANO

Vzpon na osemitisočake ne bi bil tako težaven, če ne bi moral računati z oslabetostjo človeka zaradi pomanjkanja kisika. Po izkušnjah Erica Shiptona, ki se je udeležil dvanajstih odprav na Himalajo, pričanja tako imenovano področje smrti na višini 7900 m.

Oporen in temeljito aklimatiziran alpinist se lahko vzpne do te višine brez kisikovih aparatov.

Toda taki ljudje so zelo redki. Velika večina jih oslabi zaradi višinske bolezni, ki povzroča glavobol, povračanje, hitro utrujenost, sušenje kože, ohladitev udov, kratak dih, nepravilno utripanje srca itd. V poročilih o prejšnjih himalajskih odpravah beremo, da so bili ljudje tako izčrpani, da so izgubljali razsodnost, oslabei jim je vid, na tri korake so morali počivati in celo to, da so se plazili po vseh štirih.

Povsem razumljivo je, da John Hunt, vodja osme angleške odprave na Mount Everest ni štedil s sredstvi za izdelavo čim popolnejšega »dihalnega aparata«. Šest zasebnih podjetij, Admiraliteta in Ministrstvo za dobave, Medicinski raziskovalni svet, Kraljevski aeronavtični zavod in Letalski inštitut za medicino so združili svoje moči ter izdelali aparat, ki pomeni zmago nad področjem smrti.

Teža aparata skupno z regulatorji za dotok kisika, manometri in ekonomizatorji znaša 18,150 kg. V teh cilindrih je 2400 l kisika, kar zadošča za 10 ur pri maksimalni uporabi.

IN KAJ ZDAJ, PO EVERESTU?

Najvišja gora sveta je bila pred letom premagana. Nekaterim je žal, češ, zdaj je konec raziskovalnih možnosti. Toda na Himalaji je še nešteto vrhov, težjih in zanimivejših od Everest. Na naši risbi (desno) je le sedem glavnih vrhov, ki imajo alpiniste. Godwin-Austen (ameriški alpinisti mu pravijo K 2) je le neznatno nižji od Everest in meri 8611 m.

Kanchenjunga (8445 m), ki jo naskakujejo Nemci od l. 1929 naprej, pomeni po mnenju strokovnjakov mnogo težjo nalogo od vzpona na Everest. Dosele je še povzpeli na višino 7459 m. Naleteli pa so na take težave, da je uspelo alpinistom le to, da so se utaborili na spodnjih pobočjih gore.

Se več drugih orjakov so doslej preiskali in naskočili. Na nekaterih, tako na Guria Mandhati in na Mašerbrunu so našli pot, ki bo verjetno vodila na vrh. Za druge, kot na primer za Makalu in za Dhaulagiri, je uspeh še dvomljiv. Glede Dhaulagirija se je vodja švicarske odprave izjavil, da je vzpon sploh nemogoč.

Nešteto himalajskih orjakov je z alpinističnega vidika še povsem neraziskanih. Kakšne vrste gora je na primer Ulugh Mstağh, samotni orjak, ki se dviga s svojimi 7800 m v oblake na meji Sinkiang in Tibeta? Kakšni so njegovi ledeniki, kakšne so klima-

tične razmere na njem? Kakšni so njegovi posebni problemi? Ali vlada na njegovem vrhu, ki je nad 36 stopinj severne širine, hudi mraz?

Vendar niso veliki orjaki Himalaje tisti, ki nudijo največje alpinistične možnosti v Srednji Aziji, ampak vrhovi skromnejše višine, recimo med 5400 in 7500 metri. »Če lahko prvih naštejemo nekaj deset,« piše Eric Shipton, »je teh drugih na tisoče, večina od njih nima niti imena, niti niso še izmerili njihove višine. Mnogi od njih sploh niso vršani v noben zemljevid.«

Tudi ne smemo pozabiti, da je himalajski alpinizem še vedno v začetni fazi. Za to fazo pa je značilno, da si alpinisti ne izbirajo vrhov zaradi njihove težavnosti ali navidezne nedostopnosti, temveč nasprotno, zaradi relativno lažjega vzpona na veliko višino. Celo o samem Everestu poročajo, da so bile tehnične alpinistične težave samo s prehodom preko ledenih slapov, z vzponom na pobočje Lhotse in z neko neprečeno, 12 m visoko steno pod vrhom.

ALPINISTIČNE POSEBNOSTI V KARAKORUMU

V južnih predelih gorskega masiva, tako na primer tudi v skupini okoli Everest, predstavljajo le malo vrhov pod 6000 m resne alpinistične probleme. Ločnica med snagom in skalo leži namreč tako visoko, da gore pod to višino niso zelo zaledenole.

Toda v Karakorumu, ki leži med 35 in 36,5 stopinjami severne širine, je zaledenole mnogo širša in so zato alpinistične zapreke neprimerno večje. Zaradi tega se je posrečilo zavzeti le malo vrhov Karakorumu, tudi takih v višini pod 5400 m. Bolj proti severu so okoliščine še težje, Bogda Ola je visok le malo nad 5400 m, vendar je po svoji strukturi povsem podoben orjakom Himalaje; tu jeja ledenikov ne sega mnogo nad alpsko višino.

Alpinisti, željni novih raziskovanj in prvenstvenih vzponov, so lahko povsem brez skrbi. Zavzeteje Everest ne pomeni konec, temveč začetek nove dobe alpinizma. Izбира glede novih nalog je zelo bogata. Viharni vrhovi Južne Georgije so še večinoma nedotaknjeni. Tudi Južni Andi, kjer se vzpenjajo fantastični vršaci nad mogočnimi ledeniki, pomenijo bolj ali manj neraziskano področje. Mikavnost teh vrhov je tem večja, ker se spuščajo njih ledeniki prav do vodovij velikih fjordov Pacifiške obale. Tudi najvišji vrhovi Nove Gvineje se čakajo, da se bodo podjetni raziskovalci začeli zanimati zanje.

Pred novimi vrhovi

Madžari pogazili angleško nogometno slavo

Strije krepki udarci, ki so jih še do nedavno slavili angleški »profesorji« nogometa doživeli na kratki turneji po Evropi, so domala razburili ves angleški otok. Posebno žalosten pa je bil finale tega potovanja, saj so prišli Angleži v Budimpešto predvsem reševati svoje ugašeno čisto slavo. Toda njihov neprikriti optimizem je to pot povsem razblinil in ugled angleške nogometa leži zdaj potepan na budimpeštanskem stadionu, kjer se mogočno svetiljka dve nepozabni zgodovinski številki — 7:1.

Vsi angleški listi so objavili na prvih straneh polno komentarjev, ki žalostno opisujejo katastrofo svoje ekipe. Madžari so, razen v Rapidu, ne sme igrati v Braziliji.

Río de Janeiro bo praznoval letos štiristoletnico obstoja. V okviru velikih svečanosti bo seveda tudi nogometni turnir, ki se ga predvidoma udeležijo: Avstrija, Honved, Fluminense, Sao Paulo, Corinthians, Palmeiros, Vasco da Gama in Flamengo. Izključeno pa je, da bi se kdaj nastopil v Braziliji dunajski klub Rapid. Klub Flamengo je namreč poslal domov obširno poročilo o škandalozni tekmi na Dunaju in izjavlja, da ne bo nikoli več igral z Rapidom, ne v Evropi ne v Ameriki. Najbolj grob je bil napadalec Probst, zoper katerega je avstrijska državna liga uvedla preiskavo, ker je »ne samo izpodkopal ugled svojega kluba, marveč tudi hudo škodoval ugledu avstrijskega nogometa.«

LR Kitajska sprejeta v mednarodni olimpijski komite

Mednarodni olimpijski komite, ki je pred nekaj dnevi zasedal v Atenah, je sprejel za redno članico LR Kitajsko. Za sprejem je glasovalo 23 članic, proti pa 21. V glavnem se mora LR Kitajska zahvaliti za sprejem državam Britanske skupnosti narodov, ki so vse glasovale za sprejem. Delegat Cankajške Kitajske Hu San-hoh je iz protesta zapustil dvorano in izjavil, da bo njegova država izstopila iz organizacije. Avery Brundage, Američan, ki je predsedoval zasedanju, je izjavil, da ne namerava ukretni ničesar, dokler ne bo sprejel uradnega obvestila o izstopu Cankajškove Kitajske.

Za redne člani so sprejeli na tem zasedanju tudi Dominikansko republiko, Costa Rico in Malajo. Prošnjo za sprejem, ki je poslala Vzhodna Nemčija so zavrnili (31:14 glasovom), prošnjo Severne Rodezije pa bodo reševali prihodnjič.

Eska
OSVEŽUJOČA BREZALKOHOLNA PIVČICA V TABLETAH

LIMONADA ORANŽADA MALINOVEC ESKA ČAJ

Eska
OSVEŽUJE OKREPCUJE IN DAJE MOČ

Eska
2 TABLETI V 2 DCL VODE

Eska čaj
1 PAKETIČKA ZA 2 DCL VRELE VODE
ZAHTEVAJTE POVSOD »ESKA«
PROIZVOD TVORNIC »RADONJA« — SISAK

Mestna hranilnica ljubljanska

opozarja starše ljubljanskih novorojenčkov, ki so se rodili od 1. junija 1953 dalje, da vplačajo dogovorjeno začetno vlogo do 1. leta starosti otroka, da si s tem pridobijo pravico do darila. Kdor dogovorjene začetne vloge ne bo vplačal do prvega leta starosti otroka, zgubi pravico do darila

Mestne hranilnice ljubljanske

hrabrosti, v vsakem pogledu nadigrani svojega naspornika in po zatrevanju strokovnjakov pokazali takšne umetnosti z žogo, da jih zgodovina že zlepa ne pomni. To dokazuje nazadnje tudi dejstvo, da je moral odlični madžarski vratar Grosics v prvem polčasu samo enkrat krepko pljunuti v roke. Junaki tega dvoboja so bili 19-letni Toth II, bombarderski tro Kocics-Hidekguti-Puskas ter nezadržni Csibor na levem krilu. V ozadju pa je gospodaril odlični strateg in taktik krilec Bozsik. Spritno tega ni nič čudnega, da je angleška obramba ob takem napadu žalostno razpadla in da so jo, kot je dovtipno pripomnil neki komentator angleškega lista, pred odhodom v domovino »sežgali na gmadi, posmrtno ostanke pa odvrgli v Donavo...«

Urugvaj po enaki poti

Za naslednjo senzacijo pretekle nedelje pa je poskrbela reprezentanca Švice, ki se kot »sparring-partners« nikakor ni hotela pokoriti dvakratnemu svetovnemu prvaku Urugvaju. Temperamentni mojstri z onstran luže so se prišli že zgodaj aklimatizirati v Evropo, vmes pa hoteli za južno pospraviti vse tiste »zelenice«, ki so jih zapisali v svoj delovni program priprav. Toda David je v Lausannu krepko naskočil južnoameriškega Gollata in mu brez vsakega strahu prišlo tri občutne zausnice, in ko se je ta zavedel, so mu sporočili, da je rezultat nič manj kakor 3:3!

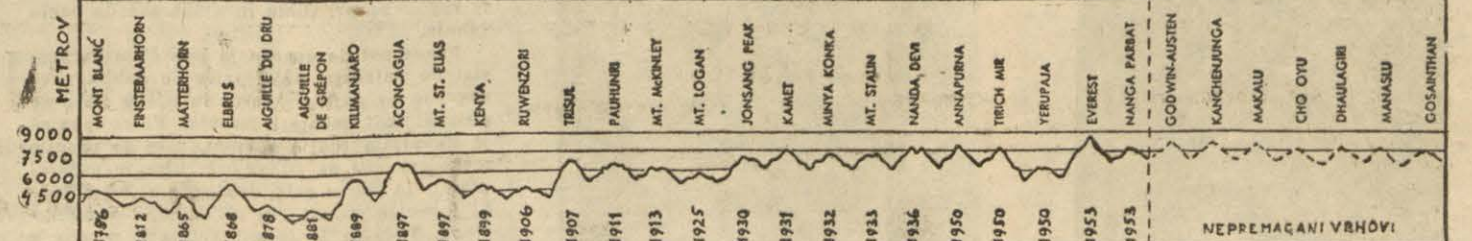
Za dva velika dogodka sta nedvomno močno odjeknila po vsem športnem svetu, hkrati pa zmešala račune številnim nogometnim strokovnjakom. Dnevi svetovnega prvenstva se bližajo z naglimi koraki, nekateri ugledni nogometni gostje pa takole samotno začeljo pot, ki so o njej mislili, da bo zanje ovenčana z lavrikami.

ŠPORT V KRATKEM

Vse je bilo pokonci, ko se je iz Areja vrnila skromna švicarska kmečka mladenka Ida Schöpferjeva in prinesla s seboj dve zlati kolajni kot dvakratna svetovna prvakinja. Od Luzerna do Flühlija je bil en sam spalir, godbe so igrale, gasilci so nastopili, mladina je poklanjala cvetje, skratka, Ido so domala zadušili. To pa je tudi bilo njeno slovo od aktivnega športa. V kratkem se bo omožila. — Tudi na Dunaju so imeli nedavno veliko paradno. Počaščen so bili športni prvaki leta 1953: zmagovalc Nanga Parbata Herman Buhl, svetovna prvakinja Truda Kleckerjeva, prvakinja v namiznem tenisu Linda Wertlohova in svetovna prvakinja Fritzi Schwindlova.

Z lokom in strelo, ki služita najstarejšemu športu na svetu, odhajajo ameriški lovci in lovke na nevaren lov nad pumo, gorskega leva. V Kanadi in v ZDA so se lokostrelci povežali zadnja leta v posebne klube. Lov na divje zveri z lokom in strelo je skratka danes med najkavnejšimi športi. Od Alaske do Mehike ni v Severni Ameriki divje zveri, ki je ne bi zasledovali z najstarejšim lovskim orožjem, od medveda grizlija daleč na severu do gorskega leva v Sierra Madre. Lov na pumo je skrajno razburljivo. Saj je še prava umetnost izslediti to veliko divjo mačko, ki jo celo s puško težko smrtno raniš, smrtni zadetek s puščico pa je prava senzacija. A senzacija, to je tisto, kar podžiga Američanom in še bolj Američankam hladno kri.

Pripravljalni odbor za evropsko prvenstvo v lahki atletiki, ki bo od 25. do 29. avgusta letos v Bernu, je sklenil, da bodo zmagovalce počastili drugače, kakor je bila doslej navada. Narodnih himen ne bodo več igrali. Prireditelji sodijo, da so lahkoatleti vseh držav predstavniki enotnega športa in enotne ideje. Trije »heraldi« bodo s banfarami označili pričetek in konec vsake počastitve zmagovalcev. Švicarski listi pristavljajo, da to ni konec zastarele navade, marveč protest zoper vedno hujšo degeneracijo in politiziranje v mednarodnem športu.

Letnice kažejo, kdaj so ljudje premagali velike na zemeljski površini. Lani sta padla Mount Everest in Nanga Parbat. Alpinisti upajo, da bodo letos premagali še nekaj osemitisočakov v himalajskem pogorju. Prvi je na vrsti Godwin-Austen, ki ga poznamo tudi pod imenom Ka-2. To je drugi najvišji vrh na Zemlji. Letos junija ga bodo naskočili Američani

NA VSAKO POTOVANJE IN VSAK IZLET VZEMITE S SEBOJ NAŠE ODLICNE BONBONE

KRAŠ
505
S ČRTO

KI JIH PROIZVAJA S A M O TOVARNA ČOKOLADE, BONBONOV IN KEKSOV

„Josip Kraš“
Zagreb

ŠAH DVOBOJ ZA SVETOVNO PRVENSTVO

Nedavno končani dvoboj za svetovno prvenstvo v šahu, ki sta ga igrala Botvink in Smislov, se je končal neodločeno 12:12, torej z istim rezultatom kot pred tremi leti srečanje med Botvinkom in Bronsteinom. Odkar sta se leta 1886 udarila za službeni naslov svetovnega prvaka v šahu takrat nesporno najmočnejša igralka Steinitz in Zuckertort je v prvi z 10:5 poleg 5 remijev ostal zmagovalc, se je dvoboj za svetovno prvenstvo samo enkrat končal neodločeno. Tudi Cigorin je imel enkrat priliko, da postavi vprašanje svetovnega prvenstva na kocko v zadnji partiji. Potem ko je izgubil l. 1889 prvi dvoboj s Steinitzom z 10:8=1, je v drugem dvoboju l. 1892 pri stanju 9:8 imel priliko, da izenači. V popolnoma dobli partiji s figuro več pa je spregledal mat in tako dovolil Steinitzu, da je zmagal z 10:8=5.

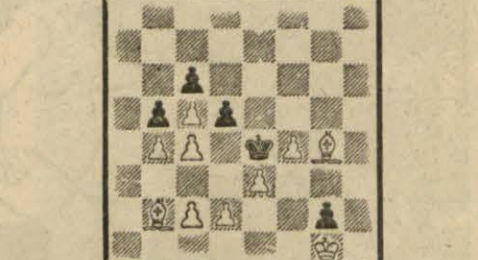
Lasker je proti Steinitzu dobil oba dvoboja brez težave, prvega l. 1894 z 10:5=4, dru-

gega pa dve leti kasneje z 10:2=5. Sedel je 27 let na šahovskem prestolu. Njegov dvoboj z Marshallom, Tarraschem in Janovskim so predstavljali lahke zmage nad slabimi tekmeči, saj je v štirih dvobojih dosegel skupen rezultat 31:4=16, pač pa se je skoro spotaknil v dvoboju s Schlechterjem l. 1910. Prvič v zgodovini šaha je bil takrat izid dvoboja s svetovnim prvkom odvisen od zadnje partije. Dvoboj je obsegal samo 10 partij in Lasker je šele v zadnji partiji, ki jo je zgolj po sreči dobil, uspel izenačiti rezultat na 1:1=8. Schlechter je bil obenem prvi, ki ga Lasker ni mogel premagati, zato se je kasneje izmikal drugemu srečanju, prav tako kot dvoboju z novim tekmečem Capablancom. Izbruh prve svetovne vojne je preprečil še dogovorjeni Laskerjev dvoboj z Rubinsteinom.

Capablanca je l. 1921 s 4:0=10 odvezl Laskerju prvenstvo, ki pa ga je l. 1927 moral prepustiti Aljehinu v doslej najdaljšem dvoboju 34 partij, v razmerju 6:3=25. Bogoljubov ni mogel Aljehinu ogroziti prvenstva in je izgubil oba dvoboja, pač pa mu je Euwe l. 1933 iztrgal naslov. Spet je bil izid dvoboja odprt prav do zadnje partije. Aljehin pri stanju 9:8=13 ni mogel v zadnjih treh partijah izenačiti stanja, da bi obdržal naslov. Skromni Euwe je s točko razlike za dve leti zasedel šahovski prestol, ki mu ga je Aljehin spet prevzel l. 1937 z 10:4=11.

Druga svetovna vojna je preprečila dvoboj Aljehin: Botvink. Po Aljehinovi smrti l. 1946 so rešili vprašanje šahovskega prvaka s match-turnirjem, na katerem je zmagal Botvink, ki je dozdaj odbil že dva poizkusa tekmecev, da bi mu odvzeli naslov. Čez tri leta bo ponovno branil naslov in takrat bomo videli, ali bo vrsta prvakov Steinitz — Lasker — Capablanca — Aljehin — Euwe — Botvink dobila sedmi člen.

OKRETNI LOVCI (Lars Larsen)

Beli: Kg1, Lg4, Lb2, b4, c2, d2, e3, f4
Črni: Ke4, b5, c6, d5, g2

Mat v treh potezih!

Pri tem problemu iz danskega »Skakblad« 1953 mora beli že pri prvi potezi računati na tri možne poteze s kmeti črnega. Matiranje poteka delno docela izvirno.

Rešitev problema iz prejšnje številke

Kje je torej »zadnje pribežališče«? V tem, da se pusti beli patirati, kakor se pogosto dogaja v takih študijah! 1. Ka4! Ld2, 2. Tb2! c1d, 3. Tb1! Db1: Beli je pat, Črni lahko poskusi tudi 1... Lb2! Nato odgovori beli, 2. Tb3! Le5, 3. Th1+ Kd2, 4. Kb3 in remi, Lep domislek!

CARL MÖHNER

Avstrijski filmski igralec Carl Möhner, ki je vsa leta po vojni prav klavirno preživjal s priložnostnimi zasluži, je zaslovel

S to sliko je dobil Carl Möhner prvi angažma

čez noč. Zupan Canessa ga je na tradicionalni »bitki cvetja« povabil v svoj avtomobil (to je najvišja čast, ki jo lahko doseže filmski igralec na filmskem festivalu v Cannesu) vsi vidnejši časopisi in revije pa so polne njegovih slik.

Kdo je pravzaprav Carl Möhner? Lansko leto je prišel z visokoletnimi narči in malo denarja v Ljubljano, kjer bi moral igrati glavno vlogo v koprodukcijem

filmu »Dalmatinska svatba«. Bil je zelo samozavesten, razlagal je o bajnih honorarjih in pogodbah, toda Geza von Bolvary je bil mnenja, da je Möhner nefotogeničen in kar je še slabše, netaleantiran igralec, zato ga je odločil. Sicer se temu ne smemo čuditi, ker je imel Möhner za seboj prav malo filmskih izkušenj: v avstrijskem filmu »Potepuhi« je igral zelo, zelo majhno vlogo, posnel je sam kratek dokumentarni film in leta 1947 so ga izbrali za najlepšega Avstrijca. Razen tega je od časa do časa nastopal tudi v graškem gledališču.

Ko mu je nekaj mesecev pozneje režiser Käutner ponudil eno glavnih vlog v filmu »Poslednji most« je Möhner ponudbo z veseljem sprejel. Igral je nemškega narednika. Kakor najbrže veste je film dosegel svetovni uspeh in je seveda tudi Carl Möhner prišel na svoj račun. Spretno je izbral uspeh filma za svojo osebno propagando in danes je filmski zvezdnik s petletno filmsko pogodbo v žepu, ki mu zagotavlja tri glavne vloge na leto.

Na koncu lahko še omenimo, da avstrijska filmska delegacija ni hotela v Cannesu o njemu ničesar slišati in so celo priporočili direktorju hotela, kjer je Möhner stanoval, naj mu vsak dan predloži račun.

Möhner se je smejal in plačeval z novimi bankovci, saj je čez noč zaslovel. Pred hotelom je vsak dan delil na stotine avtomobilov, še lani pa je v Ljubljani le portir »Turista« hotela zahteval njegov avtomobil, ko je moral izpolniti prijaviteljski formular. Z. P.

V Ljubljani se je Carl Möhner fotografiral na tramostovju s filmsko igralko Selmo Karlovac, ki je pred kratkim končala v Nemčiji snemanje filma »Kabaret«. Njen soigralec v tem filmu je bil slaviti Paul Henreid, režiral ga je Willy Forst

V filmu »Trojanska Helena«, ki ga snemajo v Italiji, bodo nastopali Janette Scott kot Kasandra, Nora Swinburne kot Hekuba in Ronald Lewis kot Enej. Glavno vlogo igra Rossana Podestá. Režira pa Robert Wise.

Najpopularnejši kinematograf v Ameriki

Kadar slišimo o kakšni prav posebno ne navadni domisljici — pa naj bo pametna ali neumna — takoj pomislimo na Ameriko. Amerika je tista dežela, kjer konkurenca in uveljavljanje rojevata reklamo, reklamo in spet reklamo. Tipičen primer za to je prav gotovo po vsem svetu znani Graumanov kinematograf v Hollywoodu.

Ta kinematograf, z izvirnim imenom Grauman's Chinese Theatre je bil spocetka navaden kinematograf, tak kot jih je na tisoče po svetu, morda celo nekoliko slabši. Toda njegov lastnik, danes že 70-letni Grauman, se je v nočeh brez spanja domislil, kako bi napravil iz svoje podrtije enega najpopularnejših kinematografov v Hollywoodu — morda celo na vsem svetu. Ideja je bila čisto preprosta, treba jo je bilo samo uresničiti. Graumanu je uspela.

V posebno galerijo svoje dvorane je dal položiti vrsto betonskih plošč, kamor bi povabil sloveče igralke in igralce, da bi od tistih na plošč svoja stopala in dlani, poleg tega pa se ovekevečili še s podpisom. Najprej je stopil leta 1927 k tedaj najslavnejšemu junaku Western filmov Tomu Mixu in ga zaprosil, naj odtisne v svežo betonsko ploščo svoje cowbojske čevlje. Od tedaj naprej je Sid Grauman vse znane hollywoodske igralce počastil s to svojo ponudbo. In tudi danes, brž ko postane kakšna hollywoodska zvezdica slavna, ali pa ji dodelijo kakšno nagrado, si Grauman že zagotovi »svečano cementiranje«. Danes ima njegova galerija že 200 plošč, prostih pa jih je samo še 95. Zato je bilo treba osnovati posebno komisijo, ki skrbi za to, da ovekevečijo zares samo najodličnejše igralce.

S tem »izumom« je ubil Grauman dve muhi na mah: dnevno obišče njegovo betonsko galerijo nad 2.000 ljudi, ob nedeljah pa celo nad 20.000. Tako je ta kinematograf danes najbolj obiskan v Hollywoodu. Zaradi te nenavadne popularnosti pa je Grauman seveda prislil vse večje filmske družbe, da mu prvemu dovolijo predvajati premiere

Obiskovalci Hollywooda si z velikim zanimanjem ogledujejo odtise stopal in dlani svojih filmskih ljubljencev

svojih filmov. Z uvedbo tridimenzionalnega filma so nekatere družbe kar tekmovaly med seboj, katera bo smela brezplačno preurediti ta kinematograf za prikazovanje plastičnih filmov.

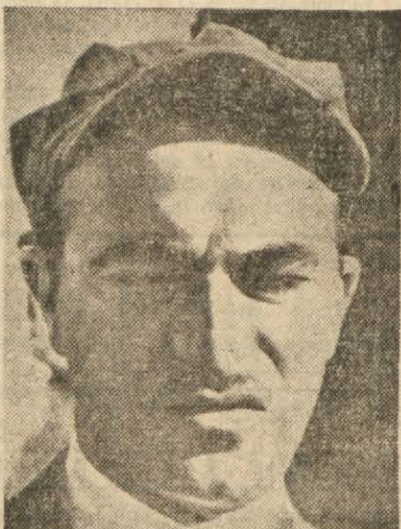
Neki švicarski novinar, ki je obiskal to galerijo, je v svoji reportaži o Hollywoodu napisal, da ga je od vseh slabih stvari, kar jih je videl v Ameriki, najbolj užalostil prizor, ki ga je videl pred tem kinematografom: neka mati je tepla svojo petletno hčerko, ker je bila nemirna in mati tako ni mogla točno ugotoviti, če ima noga njene hčerke kaj skupnega z nogo Shirley Temple.

Naj na kraju omenimo še to, da se ne tepejo vsi igralci za to posebno čast starega Graumana. Dosti jih je, ki so bili slavni in ki so prejeli nagrade, pa vseeno v tem »muzeju« niso pustili svojih podpisov in odtisov.

FRANTIŠEK ČAP PROTI ALBERTU LATTUADI

Češki rojak František Čap, režiser »Vesne«, je prejšnji mesec prišel v Ljubljano snemati film »Grehe« po Maupassantovi noveli »L'histoire d'une fille de ferme«. Po isti noveli snema film tudi slaviti italijanski neorealistični režiser Alberto Lattuada — pri

nas smo videli njegova filma »Mlin na Padu« in »Brez milosti« — glavno vlogo v tem filmu pa igra njegova žena Carla del Poggio. Zanimivo bi bilo videti rezultat filmske tekme Čap: Lattuada in ugotoviti kateri film je boljši.

Nesrečna plesalka SUSAN BALL

Susan Ball je mlada, saj ima komaj 21 let. Lepa je in zna odlično plesati. Poleg tega je zaljubljena in se namerava poročiti. Mož njenih sanj je njen kolega Richard Long. Nazadnje pa — kaj hočete še več — je zaposlena pri filmu in njena zvezda naglo vzhaja.

Njena pot do uspeha je bila čisto preprosta: na natečaju slaščičarjev je dobila prvo nagrado za najlepšo torto in njeno sliko so objavili tudi nekateri časopisi. Poleg tega se je ukvarjala tudi s plesom, zato je ni bilo težko spraviti na Broadway, kjer je najprej plesala in potem peša, dokler je ni odkril neki lovec na talente in jo odpeljal v Hollywood. Tudi tu jo je pot vodila k uspehu z istim tempom: najprej manjša vloga v filmu »Yankee Buccaneer«, nato pa kar glavna vloga v filmu »Vzhodno od Sumatres«. Do premiere tega filma je bilo le še nekaj tednov, ko se je kolo sreče nenadoma obrnilo.

Takrat, 28. novembra 1953 se je Susan vrnila domov, da bi Richardu za rojstni dan pripravila torto. Tekala je po kuhinji, se smejala in peša. Toda, en sam napačen korak — spodrsnilo ji je in je padla. Ko je hotela vstati, je začutila v desni nogi hudo bolečino. Zdravnik, ki so ga poklicali, je ugotovil, da ima zlomljeno nogo, kar ni bila nikaka malenkost, saj je bila na tem mestu

že tretjič poškodovana. Kljub operaciji se ji zdravje ni hotelo vrniti. Sledile so nove operacije, obsevanja — dokler se zdravniki nekega dne niso odločili, da ji bodo amputirali nogo.

Zaman so bile vse prošnje, zaman kariera — drugega izhoda ni bilo. Obljubili so ji pač, da ji bodo izdelali zares mojstrsko protezo, ki je sploh ne bo ločiti od zdrave noge. Toda, s tem ne bi bila potlačena nobena ženska, kaj šele plesalka in filmska igralka. Vse je bilo izgubljeno, nikdar več ne bo igrala.

Toda, ali je to res vse? Neki stari Grk je nekoč rekel, da je vsa življenjska modrost v tem, da se vedno znova spriznamo in zadovoljimo s tistim, kar nam ostane. To ni

nikaka poceni tolažba, temveč je življenjska filozofija. Tudi za ubogo Susan bo še vedno nekaj ostalo, kar ji bo napravilo življenje vedro in zanimivo. Za to je dovolj ohranjenih primerov v Hollywoodu. Tu je Herbert Marshall, ki so mu prav tako odrezali nogo, pa je vendar igral ljubimca ob strani Grete Garbo v »Pisanem pajčolanu«. Potem je tu veliki karakterni igralec Lionel Barrymore, ki je že več let hrom, pa še vedno igra in to v stolu na koleščkih.

Tudi Susan Ball bo torej imela dovolj možnosti za zaposlitev. Naposled pa je ob njej Richard, s katerim se je nedavno poročila — in še to lahko povemo: že nekaj filmskih družb ji je ponudilo glavne vloge, kajti igralci ženske s telesno hibo, v Hollywoodu ne zmore vsaka igralka. S. J.

Tudi na bolniški postelji se Susan Ball smehlja, saj ji je njen zvesti mož Richard Long v veliko tolažbo

PREBERITE TUDI TOLE!

Ste videli film »Hiša na 92 cestih«? Izdelali so ga po knjigi »RAZKRINKANI VOHUNI«, ki smo jo zdaj dobili tudi v slovenščini.

Ena najbolj napetih, najbolj branih knjig na svetu! Resnična pripoved o nemški špionazi v Združenih državah Amerike med drugo svetovno vojno. Knjiga, kakršne še niste čitali. Z 41 pestrimi slikami.

Knjigo dobite povsod za 330 din. Naročite jo lahko tudi na naslov: »NAS TISK« — založniški oddelek, Ljubljana, Tomšičeva 5. Zahtevajte jo v vseh knjigarnah!

Piše Josip Korban

TIVOLSKI JUNAKI

Riše Miki Muster

17.

Naredila se je noč — prav tako lepa, kakor je bila včerajšnja. Bronček že sedi na kamniti ograji, ko se vodometu približa Mukica. Takoj mu začne pripovedovati, kaj je danes doživela. V živih besedah je opisala, kako je »divjala« strašna pasja pošasta. Če bi miške ne imele te velike pokore, bi ji Svedričeva nemara ne odrekla pomoči. Dobregra srca je in njena beseda pri tovarišcih tudi nekaj zaleže.

18.

»He-he! Saj niso nore!« se vmeša zoprn hripav glas. Kakor da je zrasla iz tal, stoji krastača Cepeliga pred njima. »Dremuši, stari hudodelki — svoji največji sovražnici naj pomagajo? Še njo je treba zapreti v živalski vrt, da ne bo več žab in mišk lovila po tivolskih livadah! O, jaz bi ji že dala večra, če bi imela moč in oblast!« Tako se je razvnela, da se ji je vsa grda koža napela in da ni slišala plahutanja perutnje.

19.

Kakor strela plane Dremuša zviška nanjo in jo neusmiljeno pritiska v prah: »Čakaj, grdoba, jaz ti zavežem umazani jezik!... Takoj te povečerjam?« Ni kar, milostna gospa! Moje meso je žilavo in trdo. Obležala bi vam v želodcu... Usmilite se me, pa vam pomagam rešiti sinčka!« Kako neki! z jezikom?« Uganili ste, gospa: Večkrat jezik boljše opravi kot pa najmočnejše orožje! Pustite me živo, pa vam pridobim mogočnega zaveznika!

20.

Dremuši se vzbudi upanje: Kaj, če ta grdoba govori resnico? Odmakne se in reče: »Vstani! Prosta si — toda gorje ti, če ne izpolniš svoje obljube!« Ko Cepeliga vidi, da ji sova zaupa, se ji takoj vrmeta samozavest in bahavost: »Nisem lepota — vsi pravite, da sem še celo — grda. Zato me sovražite in prezirate. Povem vam pa, da imam v svojih grdih bradavicah več pameti kot pa vi v svojih prelepih glavah. Lahko noč, sova Dremuša!«